

DUURZAAMHEIDSVERSLAG 2012

FOTBIJSCHRIFT OMSLAG

In 2012 werd de nieuwe Ramspolbrug bij Ens opgeleverd. Dit is de eerste energieneutrale brug ter wereld. Deze brug maakt deel uit van het project N50 Ramspol – Ens, dat door meerdere VolkerWessels bedrijven samen gerealiseerd werd.

VolkerWessels

VolkerWessels – hoofdkantoor
Podium 9, 3826 PA Amersfoort
Postbus 2767, 3800 GJ Amersfoort

T +31 88 186 61 86
F +31 88 186 61 87
E informatie@volkerwessels.com
www.volkerwessels.com

Inhoudsopgave

4	Profiel, activiteiten en markten
6	De wereld staat voor forse uitdagingen
6	Mondiale uitdagingen
7	Uitdagingen in de bouwsector
8	Voorwoord
10	Corporate Responsibility (CR) bij VolkerWessels
14	Samenvatting CR-data (Nederland)
20	Markt
<hr/>	
28	Medewerkers
<hr/>	
40	Milieu
<hr/>	
48	Samenleving
<hr/>	
54	Over dit verslag
57	Assurance-rapport
59	Bijlagen
60	GRI G3 3.1 overzicht
66	Verklarende begrippenlijst
70	Colofon

Profiel, activiteiten en markten

VolkerWessels bouwt met circa 15.000 medewerkers in 120 werkmaatschappijen aan wonen, werken, mobiliteit, energie en telecom. We ontwikkelen, ontwerpen, bouwen, financieren, beheren en exploiteren en doen dat voor onze stakeholders: klanten, medewerkers, aandeelhouders, leveranciers en de maatschappij in brede zin.

We opereren in drie marktsectoren: Bouw & Vastgoed, Infrastructuur en Energie & Telecom en willen in deze sectoren een goed renderende onderneming zijn. Dat doen we door op een ondernemende wijze kansen te benutten, door duurzame innovaties te introduceren, door ruim baan te geven aan goede mensen om zich te ontwikkelen. Maar ook door op een integere, veilige en duurzame wijze te werken. Zodat we waarde creëren voor al onze stakeholders.

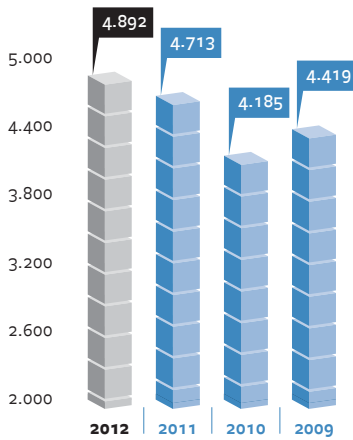
VolkerWessels is actief in drie sectoren en richt zich op drie landen

	Nederland	Verenigd Koninkrijk	Canada/Verenigde Staten
 <p>Bouw & Vastgoed</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vastgoedontwikkeling - Industriële bouw - Utiliteitsbouw - Woningbouw - Installatietechniek 	<ul style="list-style-type: none"> - Industriële bouw - Utiliteitsbouw 	<ul style="list-style-type: none"> - Gebiedsontwikkeling
 <p>Infrastructuur</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Civiele techniek - Wegenbouw - Spoorwegbouw - Verkeer- en railtechniek - Verkeer- en parkeer-management 	<ul style="list-style-type: none"> - Civiele techniek - Wegenbouw - Spoorwegbouw 	<ul style="list-style-type: none"> - Civiele techniek - Wegenbouw
 <p>Energie & Telecom</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Energienetwerken - Telecomverbindingen (onshore & offshore) - Maritieme services 		

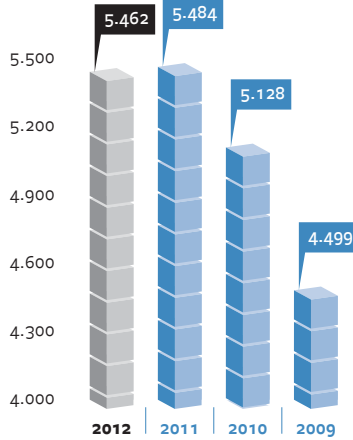
Bedrijfsopbrengsten

(in miljoenen euro's)

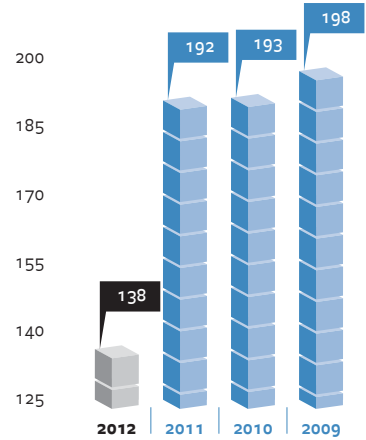
Orderportefeuille

(in miljoenen euro's)

EBITDA (operationeel)

(in miljoenen euro's)

Deze cijfers hebben betrekking op VolkerWessels Nederland en buitenland.

Strategie VolkerWessels

Wij willen een goed renderende onderneming zijn binnen onze marktsectoren en daarmee onze continuïteit voor de lange termijn borgen. Operational Excellence, verbreding in de waardeketen en marktleiderschap zijn de drie pijlers van onze strategie. Wij willen dit bereiken door een optimaal resultaat te leveren aan onze klant, met de beste mensen, op een duurzame, integere en veilige wijze.

De wensen en eisen van onze klanten staan voorop bij de strategische keuzes die wij maken en de uitvoering daarvan in de dagelijkse praktijk. We sturen erop onze klanten te kennen, te begrijpen hoe de klant en haar markt zich op langere termijn ontwikkelen en wat klanten vinden van de dienstverlening van VolkerWessels. Deze inzichten geven ons belangrijke informatie over hoe we de beoogde partner op langere termijn kunnen worden dan wel blijven. Op alle thema's van onze strategie werken we nauw samen met onze klanten zoals de rijksoverheid, lokale overheden en de private sector, waaronder ook particuliere opdrachtgevers.

Strategiemodel VolkerWessels

De wereld staat voor forse uitdagingen

Mondiale uitdagingen	Onze respons	
Groei wereldbevolking	De wereldbevolking is gegroeid tot 7 miljard mensen en groeit verder met 77 miljoen mensen per jaar. Volgens het planbureau voor de leefomgeving blijft de bevolking ook in Europa tot 2020 groeien.	Voor VolkerWessels liggen hier kansen om de behoefte aan wonen, werken en mobiliteit met duurzame Innovaties te faciliteren. Dit doen wij onder andere door verantwoorde afspraken te maken in de Toeleveringsketen .
Financiële crisis	De wereldwijde kredietcrisis heeft bijna alle landen geraakt. Overheden moesten vanaf 2008 maatregelen nemen om de economie te stimuleren en de ergste gevolgen van de crisis te ondervangen.	VolkerWessels ziet de financiële crisis niet los van de klimaat- en grondstoffencrisis. Duurzame Innovaties in samenwerking met de Toeleveringsketen zullen bijdragen aan een financieel gezond resultaat.
Vergrijzing	In 2020 wonen er bijna 40% meer 60-plussers op deze wereld, in 2030 zelfs 80% meer dan nu. Deze vergrijzing vereist een op maat gemaakt personeels-beleid.	De groeiende zorgvraag biedt kansen om nieuwe, duurzame woonconcepten aan te bieden. In eigen huis ligt de focus voor onze medewerkers op Veiligheid & Gezondheid, Integriteit, Training & Ontwikkeling en Diversiteit .
Klimaatverandering door broeikasgassen	De Europese Commissie concludeert dat de wereldwijde emissie van CO ₂ in het afgelopen jaar is gestegen met 3%. De toename is sterker dan de gemiddelde stijging tijdens het voorbije decennium die uitkwam op 2,7%. De gemiddelde uitstoot van een Europeaan is nu 7,5 ton, van een Chinees 7,2 ton en van een Amerikaan 17,3 ton.	VolkerWessels heeft de CO₂-emissie in kaart gebracht en onderneemt activiteiten om de emissie te reduceren. De gemiddelde uitstoot van een VolkerWesselsmedewerker in Nederland is 15,7 ton in 2012 ten opzichte van 14,8 ton in 2011. Deze uitstoot is exclusief de eigen, persoonlijke uitstoot van deze medewerker veroorzaakt door eigen huishouden, vervoer, etc.
Uitputting natuurlijke hulpbronnen	Volgens het Wereld Natuur Fonds gebruiken wij 50% meer bronnen dan de aarde produceert. Als dit zo doorgaat hebben we in 2030 aan twee planeten nog niet genoeg.	Door aandacht voor Grondstoffenbeheer en het gebruik van duurzame materialen zoals FSC- en PEFC-hout willen wij uitputting helpen voorkomen.
Terugtrekkende overheid	De laatste jaren ontstaat er een beweging dat de overheid steeds meer terugtreedt. De verzorgings-staat brokkelt langzaam af en de verantwoordelijkheid wordt gedeeld met burgers en bedrijven. De samenleving wordt mondiger en oefent invloed uit op onze bedrijfsvoering.	Onder de noemer van Community Investment ondersteunen wij (in onze markten) vrijwilligersorganisaties in hun werk. Met onze focus op Omgevingsmanagement , communiceren wij steeds intensiever met de samenleving om de impact van het bouwproces beter te managen.

Als we deze mondiale uitdagingen toepassen op de bouwsector in Nederland dan ontstaan er concrete kansen voor VolkerWessels om een verschil te maken binnen de vier deelgebieden waarop wij ons focussen: de markt, de medewerkers, het milieu en de samenleving.

Deelgebieden	Uitdagingen voor de Nederlandse Bouwsector	Kansen voor VolkerWessels
Markt	<p>Met een omvang van zo'n € 52 miljard in Nederland is de bouw een van de grootste economische krachten in ons land. Nadat de bouw- en inframarkt in voorgaande jaren al met meer dan 15% kromp, is in 2012 duidelijk sprake van een tweede fase van teruggang. Door economische krimp daalde de totale bouwproductie in 2012 met 7%. Er zijn geen noemenswaardige maatregelen door het kabinet genomen die de bouwproductie stimuleren.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Om ons marktaandeel te behouden ontwikkelden wij duurzame innovaties zoals het vernieuwde 'PlusWonen concept', een energieneutrale woning. - Wij zijn in gesprek met de toeleveringsketen om efficiënter samen te werken. Een nieuwe 'Code of Supply' borgt een duurzame inkoop.
Medewerkers	<p>In de bouwsector werkten in 2012 in Nederland dagelijks 476.000 werknemers en zelfstandigen in 137.000 bedrijven aan de uitbreiding, vernieuwing en instandhouding van de gebouwde omgeving. In 2012 waren er volgens het CBS zo'n 82.000 banen minder dan in 2011. Dit is een daling met 2,7%. De banen- krimp was het grootst in de bouwnijverheid (17.000).</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wij ontkomen niet aan reductie van arbeidsplaatsen. Wij voelen ons verantwoordelijk voor onze medewerkers, ook als er arbeidsplaatsen vervallen. Wij sloten een innovatief sociaal akkoord met vakbonden dat mensen, waar mogelijk, begeleidt van werk naar werk. - Er was aandacht voor ontwikkeling en training om het vakmanschap en de inzetbaarheid van onze medewerkers te vergroten in onze programma's van de VolkerWessels Academy. - Wij bouwden aan een proactieve cultuur waar veilig en integer wordt gewerkt en startten een marsroute om te komen tot 'VolkerWessels veiligheidswaarden en -richtlijnen'.
Milieu	<ul style="list-style-type: none"> - De CO₂-uitstoot in Nederland ligt boven het Europees gemiddelde en de trend is stijgend. Toch heeft Nederland met andere Europese landen de afspraak gemaakt om de uitstoot van CO₂-fors terug te dringen. Concreet: 20% reductie in 2020 (ten opzichte van 1990). - Momenteel produceert elke persoon in Europa 1 kg afval per dag (vs: 2 kg), dat hoofdzakelijk gestort wordt. Afval kan nadelige effecten hebben voor milieu en volksgezondheid. Tegelijkertijd is afval een potentiële bron voor nieuwe materialen. - Jaarlijks produceert Nederland circa 60 miljoen ton afval. Dit is voor 27% van de industrie afkomstig, voor 15% van de huishoudens en voor 40% van de bouw. In de bouwsector wordt jaarlijks zo'n 25 miljard kg. afval geproduceerd. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bijna al onze werkmaatschappijen zijn nu gecertificeerd op de CO₂-prestatieladder en reduceren structureel uitstoot van broeikasgassen. - Om de schaarse bronnen te ontzien sloten we een convenant met FSC Nederland om zo veel mogelijk duurzaam hout te gebruiken. - Er is minder verpakkingsmateriaal verwerkt door gemaakte afspraken met leveranciers. - Er is 13,7% minder afval in 2012 ten opzichte van 2011 vrijgekomen en er is meer bouw- en sloopafval gescheiden (57%) waardoor hergebruik wordt gestimuleerd.
Samenleving	<p>Met name in een stedelijke omgeving kan een bouwplaats voor veel overlast en verkeers hinder zorgen. Mensen binnen en buiten de bouwwereld, opdrachtgevers, werknemers, passanten langs een bouwplaats verwachten steeds meer van de maatschappelijke rol die bouwbedrijven hebben. Goede communicatie met de samenleving is cruciaal.</p>	<p>Wij streven naar winst, maar ook naar zorg en aandacht voor omgeving, medewerkers en milieu. Daarom melden wij steeds meer projecten aan bij 'Bewuste Bouwers', een gedragscode voor bouwplaatsen die toetst of wij bewust, veilig, verzorgd, milieubewust en sociaal bouwen. Het aantal aangemelde projecten is verdubbeld ten opzicht van 2011 en bedraagt nu 72.</p>

Voorwoord

Terwijl de wereldbevolking gestaag groeit en de vergrijzing doorzet, staan wij voor grote uitdagingen zoals een wereldwijde klimaatverandering en uitputting van onze natuurlijke hulpbronnen. Deze uitdagingen beïnvloeden de manier waarop wij ons werk doen. Daarnaast hebben wij te maken met een aanhoudende economische crisis die in Nederland zorgt voor een sterk krimpende bouwproductie. In dit verslag leest u hoe wij hiermee omgaan en onze verantwoordelijkheid nemen op economisch, milieutechnisch, sociaal en maatschappelijk gebied.

Het jaar 2012 stond in het teken van een herbezinning op de nieuwe werkelijkheid. In een aantal landen was de financiële crisis kort en hevig, waarna herstel optrad. In Nederland is er echter sprake van een continue teruggang in de bouwproductie. Het Economisch Instituut voor de Bouw (EiB) stelt in een recente analyse dat de investeringen in de bouwsector in Nederland fors teruglopen door het overheidsbeleid waar bezuinigingen, hervormingen en risicominimalisatie centraal staan.

Dit heeft grote impact op onze economische performance. Voor het eerst in decenia laat VolkerWessels rode cijfers zien. Er is te weinig werk in Nederland om al onze medewerkers aan het werk te houden. In 2012 zijn er dan ook ruim 300 arbeidsplaatsen vervallen. Een vernieuwend sociaal plan dat wij met vakbonden en de centrale ondernemingsraad hebben afgesloten, focust op de begeleiding van onze mensen van werk naar werk. Met het oog op de vergrijzing proberen wij zo veel mogelijk (jong) talent in huis te houden, maar dit lukt helaas niet altijd.

Wij staan voor grote uitdagingen die wij met beide handen aanpakken. Volgens ons staat de economische crisis niet los van de klimaat- en milieucrisis en wij gaan ervan uit dat wij de grootste impact hebben als we duurzame projecten realiseren voor de klant die worden uitgevoerd met respect voor mens en milieu. In dit verslag vindt u voorbeelden van mooie innovaties. We blijven echter realistisch en vereisen altijd een bedrijfs-economisch gezonde business case. Op die manier leveren onze innovaties een win-winsituatie op voor meerdere partijen. Wij blijven daarmee bouwen aan een duurzame toekomst en aan de continuïteit van onze onderneming.

Raad van Bestuur VolkerWessels

Amersfoort, april 2013

Dit is het vierde duurzaamheidsverslag van VolkerWessels, bedoeld voor u als stakeholder, klant, opdrachtgever, medewerker, aandeelhouder, student, NGO, leverancier of betrokken burger in onze samenleving. Voor de vierde keer op rij geven wij u inzicht in de manier waarop wij duurzaam ondernemen. Ook in 2012 hebben wij concrete stappen genomen om de impact van onze bedrijfsvoering te beïnvloeden.

Wij beperken de negatieve impact van ons werk bijvoorbeeld door het beperken van CO₂-emissies en afval. Maar daar blijft het niet bij. Het is onze ambitie om waarde te creëren op economisch, milieutechnisch en sociaal vlak en daarom versterken wij onze positieve impact onder andere met duurzame innovaties en door meer bouwplaatsen aan te melden als 'Bewuste Bouwer'.

Ons duurzaamheidsbeleid blijft een dynamisch onderwerp van gesprek met een grote groep betrokkenen. Wij willen u als belangrijke stakeholder bedanken voor uw feedback die mede richting geeft aan ons beleid. We zijn samen goed op weg, maar realiseren ons dat het altijd nog beter kan. We blijven dan ook graag met u in gesprek en nodigen u van harte uit uw ideeën en suggesties met ons te blijven delen via ons e-mailadres: cr@volkerwessels.com.

Corporate Responsibility (CR) bij VolkerWessels

CR-missie en -visie

VolkerWessels ziet het als haar opdracht om een gezond bedrijf te zijn dat waarde toevoegt op economisch, sociaal, ecologisch en maatschappelijk gebied. Wij verbinden de genoemde gebieden met elkaar en creëren daarmee belangrijke win-win situaties. Dat deze benadering werkt in de praktijk blijkt bijvoorbeeld uit de verder toegenomen aandacht voor CO₂-reductie, mede dankzij financiële prikkels uit de markt. Onze duurzame innovaties resulteren vaak in een sterke combinatie van milieutechnische winst en een financieel gezonde business case. Elk initiatief telt daarbij en wij maken deze zichtbaar en communiceren hierover met onze omgeving.

CR-strategie

Geënt op de overall-strategie met duurzaamheid, integriteit en veiligheid als belangrijke randvoorwaarden, focust de CR strategie zich op vier deelgebieden: de markt, de medewerkers, het milieu en de samenleving. Wij hebben de tien meest materiële thema's gedefinieerd met elk een aantal kwaliteitsprestatie indicatoren (KPI's) waarover wij jaarlijks rapporteren. Een toelichting op de vier deelgebieden en tien thema's vindt u op pagina 54-55. De strategie is in 2012 niet gewijzigd. De tien thema's blijven relevant voor ons concern, zo is gebleken uit verschillende georganiseerde gesprekken met onze interne en externe stakeholders en het laten uitvoeren van een benchmark ten aanzien van duurzaamheid in onze sector. Op centraal niveau hebben wij een CR-beleid ontwikkeld waar op decentraal niveau door de werkmaatschappijen invulling aan wordt gegeven. Onze werkmaatschappijen ontwikkelen op basis van het concernbeleid hun eigen duurzaamheidsbeleid, binnen of aanvullend op het kader van VolkerWessels.

CR-ambitie

VolkerWessels heeft vanuit haar visie op de vier deelgebieden markt, medewerkers, milieu en samenleving tien thema's geformuleerd waarvan de komende jaren de duurzame ontwikkeling actief wordt gemeten en gestuurd.

Markt	Medewerkers	Milieu	Samenleving
<ul style="list-style-type: none"> - Innovatie - Toeleveringsketen 	<ul style="list-style-type: none"> - Veiligheid & Gezondheid - Integriteit - Training & Ontwikkeling - Diversiteit 	<ul style="list-style-type: none"> - CO₂ - Grondstoffen-beheer 	<ul style="list-style-type: none"> - Community investment - Omgevingsmanagement

Verantwoordelijkheden

De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor het behalen van de doelen op het gebied van Corporate Responsibility. De afdeling CR rapporteert aan de Raad van Bestuur, werkt nauw samen met senior management en voorziet de Raad van Bestuur periodiek van informatie. Het CR-platform speelt een adviserende rol. Dit platform is samengesteld uit (staf)directeuren en is onder voorzitterschap van de Raad van Bestuur onder andere verantwoordelijk voor het toekennen van het PlanetFit label (het label van VolkerWessels voor duurzame innovaties).

Naast dit platform zijn er tevens overlegvormen actief op het gebied van inkoop, veiligheid & gezondheid, kwaliteit, arbo & milieu, human resources, communicatie en integriteit, waar het duurzaamheidsbeleid verder verdiept wordt. De doelstelling is steeds het delen van kennis en het mede ontwikkelen van (nieuw) beleid. De directieleden van onze werkmaatschappijen zijn verantwoordelijk voor de duurzaamheidsdata van hun eigen werkmaatschappij, die worden verzameld door de in iedere organisatie aanwezige CR-contactpersoon en geverifieerd door de controllers.

Ontwikkeling CR-beleid

In 2012 hebben wij een verdere professionalisering doorgevoerd in het communiceren van de CR-resultaten aan onze werkmaatschappijen. Wij hebben deze per Nederlandse werkmaatschappij teruggekoppeld en afgezet tegen de resultaten van andere werkmaatschappijen binnen VolkerWessels. Deze benchmark geeft inzicht in prestaties en best practices en bevordert de onderlinge kennisdeling. Daarnaast hebben wij het CR-beleid volledig geïmplementeerd in onze Britse werkmaatschappijen. Op rapportageniveau merken wij dat er nog verschillen zijn in definities en cijfers, bijvoorbeeld door verschil in regelgeving op het gebied van 'veiligheid' en 'grondstoffenbeheer'. Deze verschillen zijn, indien van toepassing, per thema aangegeven.

Tot slot hebben wij ervoor gekozen om de deelgebieden en de materiële thema's met prestatie-indicatoren die wij vier jaar geleden definieerden, te handhaven zodat wij een trend kunnen (laten) zien over een langere periode.

Maatwerk invulling CR-strategie

Door de grote diversiteit aan activiteiten bij VolkerWessels vertoont de manier waarop onze werkmaatschappijen omgaan met de CR-thema's onderlinge verschillen. In grote infrastructurele projecten ligt de focus bijvoorbeeld al langere tijd op CO₂-reductie, terwijl onze werkmaatschappijen die actief zijn in de woning- en utiliteitsbouw zich ook richten op het introduceren van nieuwe woonconcepten met duurzame materialen en lager energieverbruik. In het Verenigd Koninkrijk zien we grote aandacht voor omgevingsmanagement. Dit verschil tussen markten komt tot uiting in de manier waarop wij onze duurzaamheidsstrategie op maat invullen per sector.

Transparantie

Gezond ondernemerschap betekent voor ons ook dat we transparant verslag doen van onze prestaties op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Een belangrijk uitgangspunt is dat we risico's en kansen van onze bedrijfsvoering inzichtelijk willen maken zodat we er concreet op kunnen sturen.

Stakeholdersdialoog

Wij zien een intensieve samenwerking met in- en externe betrokkenen als een belangrijke succesfactor. Het gesprek met externe stakeholders uit zich bijvoorbeeld in een dialoog met omwonenden van een project om legitimatie voor de werkzaamheden te verkrijgen. Het uit zich ook in de samenwerking met ketenpartners – leveranciers en opdrachtgevers – om met slimme innovaties in te spelen op de eisen van de markt.

Wij zijn regelmatig in gesprek met onze externe stakeholders. De dialoog geeft inzicht in mogelijkheden voor beter beleid. Het leert ons ook welke accenten we moeten leggen in de verantwoording over onze inspanningen. De inzichten die zijn opgedaan in contacten met stakeholders worden besproken in het CR-platform waarin een stakeholderstrategie is gekozen: de dialoog met landelijke en provinciale overheden wordt voornamelijk decentraal gevoerd met ons management. Op centraal niveau spreekt het bestuur met opdrachtgevers en klanten. Ook de dialoog met NGO's wordt geborgd in een regelmatig contact, zoals met FSC Nederland, MVO Nederland, Samen Voor, Bewuste Bouwers, Vernieuwing Bouw, TNO en het ministerie van Economische Zaken. In 2012 heeft VolkerWessels een partnerovereenkomst gesloten met stichting Natuur & Milieu. Deze stichting heeft onlangs een scan uitgevoerd om de relevantie van ons duurzaamheidsbeleid te toetsen. De resultaten zullen we bespreken in het CR-platform en de input zal dienen voor de doorontwikkeling van ons beleid.

Duurzame kansen benutten

'VolkerWessels is een divers ondernemend bedrijf, dat op vele terreinen duurzame rendabele initiatieven laat zien. Dit heeft Nederland nodig! Er zijn veel kansen en ik heb ook veel gedreven medewerkers en managers ontmoet om deze kansen te benutten. Het roept vragen op zoals: wat betekent een duurzame strategische positionering concreet en tegen welke businesskansen zeg je dan ja en tegen welke neen? Bijvoorbeeld bij de afweging tussen duurzaam renoveren van een kantoorpand met minder omzet voor VolkerWessels en nieuwbouw met meer omzet voor VolkerWessels. En ook op welke wijze geeft het management sturing: in voorbeeldgedrag, bonussen en focus op rentabiliteit op middellange termijn? Ik ben onder de indruk van de vele PlanetFit innovaties – zoals het HERA-systeem. Mijn advies is om ook in tijden van financiële krapte daarin te blijven investeren. Daar ligt de toekomst. Ook zou VolkerWessels nog succesvoller zijn door alle business opportuniteiten en investeringen te toetsen aan realistische duurzaamheidscriteria – bijvoorbeeld prijs van CO₂-rechten en energie- en grondstofprijzen. En ook heel praktisch goede voorbeelden – bijvoorbeeld energiebesparing – effectiever en sneller te delen tussen de werkmaatschappijen. Daar willen wij als Natuur & Milieu graag in meewerken, opdat VolkerWessels zich ook in de komende jaren de duurzame businesskansen als een van de eerste kan benutten.'

Tjerk Wagenaar, Directeur stichting Natuur & Milieu

Ook het gesprek met andere bedrijven in de bouwsector is van belang. Bijvoorbeeld als het gaat om de reputatie van de branche die onder druk staat door berichtgeving vanuit de media over tegenvallende resultaten, failliete bedrijven en teruglopende werkgelegenheid. Wat ons betreft doet dit eenzijdig beeld geen recht aan de waarde die de bouwsector in de maatschappij creëert.

In het afgelopen jaar zijn concrete plannen gemaakt om de positieve landelijke campagne 'De bouw maakt het' uit te bouwen.

Kortom: communicatie met stakeholders is een integraal onderdeel van al onze activiteiten. Vaak gaat het verder dan een gesprek en komen er concrete plannen uit voort. Ook in 2013 blijft het gesprek met betrokkenen een belangrijk speerpunt.

Communicatie

In- en externe communicatie over de genoemde CR-thema's zien we als een essentiële voorwaarde om ons beleid te verbeteren en anderen te inspireren. De Raad van Bestuur vervult een belangrijke rol door in velerlei bijeenkomsten in te gaan op de genoemde onderwerpen en ook in nieuwsbrieven, speeches en andere communicatiemiddelen het belang ervan te onderstrepen. Verder zijn CR-prestatie-indicatoren toegevoegd aan de reguliere periodieke managementinformatie. Als gevolg van deze communicatie zien we het bewustzijn binnen de groep groeien en eigen initiatieven op gang komen.

We ondernemen gerichte acties om de communicatie te versterken, zoals:

- Het uitreiken van PlanetFit labels aan innovaties die bijdragen aan de marktpropositie en aan ecologische winst;
- Het communicatieconcept 'Elk initiatief telt'. Hiermee maken wij alle duurzame initiatieven zichtbaar via onze website, intranet, personeelsmagazines en andere communicatiekanalen.

In dit duurzaamheidsverslag communiceren wij over onze prestaties op sociaal, milieutechnisch en maatschappelijk vlak. Onze financiële prestaties vindt u in het jaarverslag van VolkerWessels. Beide verslagen zijn te downloaden via onze website.

Samenvatting CR-data

In 2012 hebben wij van tien thema's de kwaliteitsprestatie-indicatoren (KPI's) gemeten. Op de volgende pagina's is een tabel opgenomen van de KPI's per thema, met de resultaten en doelstellingen. Ook geven wij hier aan in welke mate de doelstellingen al bereikt zijn.

Daarna geven wij in pagina 20 tot en met 53 inzicht in onze prestaties van de afgelopen jaren op alle thema's, verdeeld over de deelgebieden markt, medewerkers, milieu en samenleving. In het hoofdstuk 'Over dit verslag' vindt u belangrijke achtergrondinformatie over ons verslag.

Tot slot publiceren wij in de bijlage onze GRI-prestatie en is er een begrippenlijst opgenomen die toelichting geeft op de definitie en/of berekening van onze indicatoren en gebruikte begrippen.

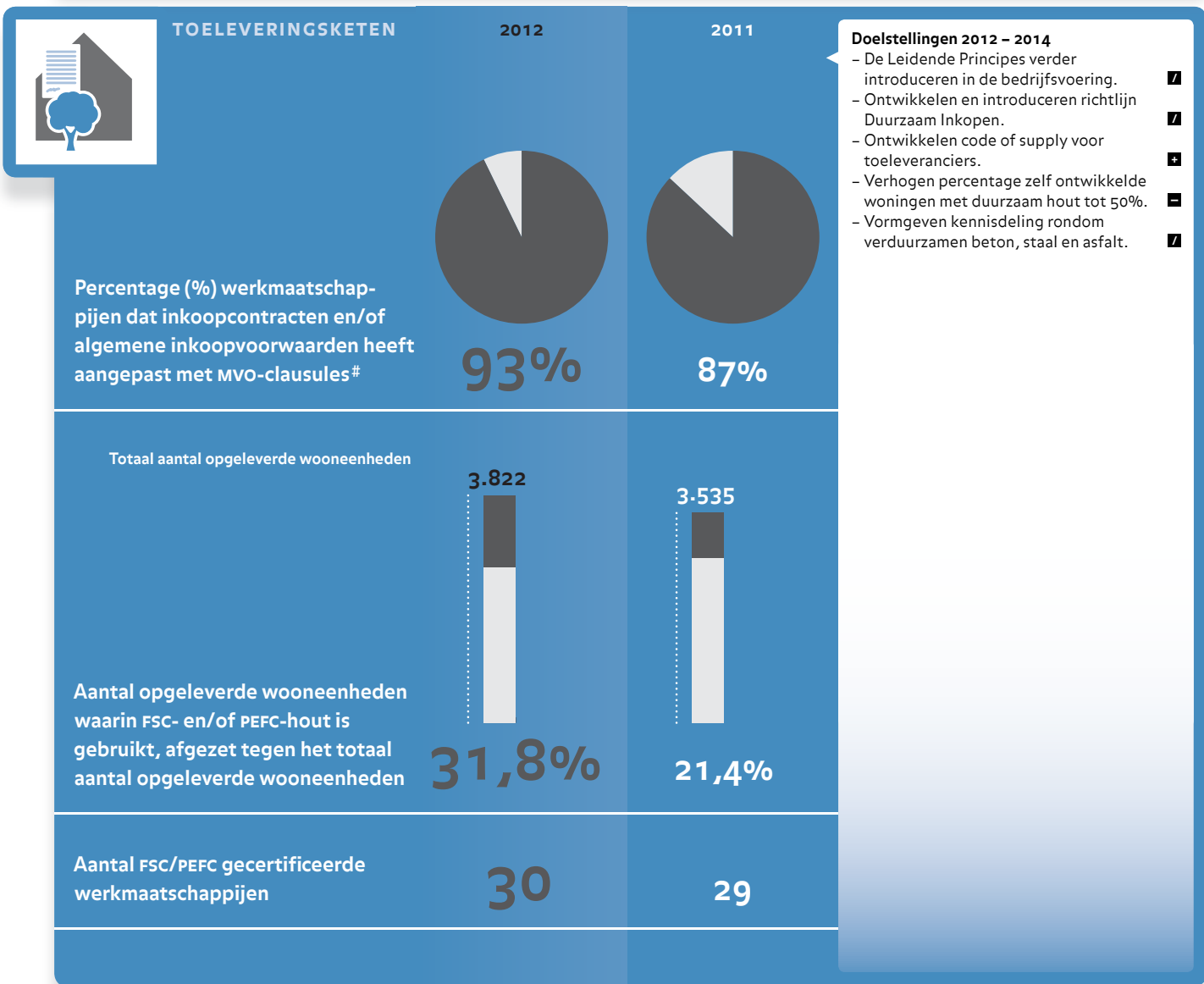
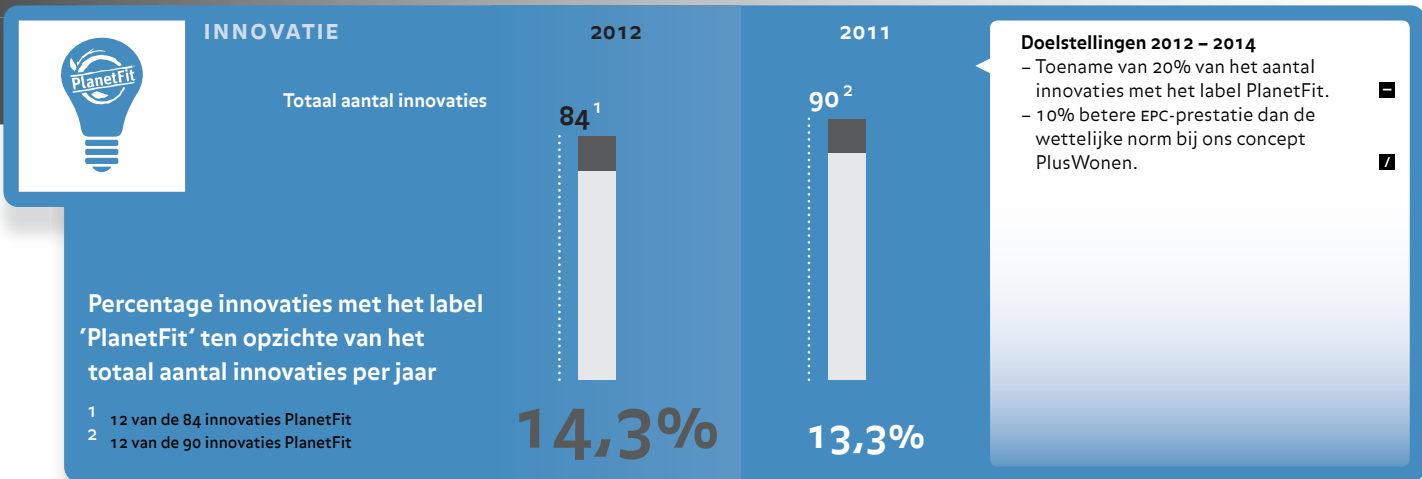

Samenvatting CR-data (Nederland)

MARKT

Doelstellingen

■ Gehaald Op schema Nog niet gehaald

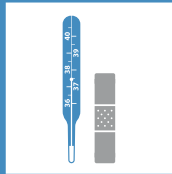

Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

MEDEWERKERS

Doelstellingen

Gehaald
 Op schema
 Nog niet gehaald

VEILIGHEID & GEZONDHEID

2012

2011

Ziekteverzuimpercentage
(algemeen)#

3,96%

4,31%

Percentage ziekteverzuim ten
gevolge van bedrijfsongevallen#

0,15%

0,14%

Aantal ongevallen met verzuim#

158

188

Aantal bedrijfsongevallen
met dodelijke afloop#

0

0

IF cijfer (Incident Frequency rate)#

6,7

7,7

Percentage medewerkers dat
onder een CAO valt

90,2%

92%

Doelstellingen 2012 – 2014

- Doorontwikkelen corporate veiligheidsbeleid in samenwerking met de VAG.
- Realiseren stijging op de veiligheidsladder van 3 naar 3,5.
- Periodieke voortgangsbespreking verbeterdoelen tussen de Raad van Bestuur en directies.
- Actieve samenwerking werkmaatschappijen bij terugdringen ziekteverzuim.

Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

MEDEWERKERS (VERVOLG)

Doelstellingen

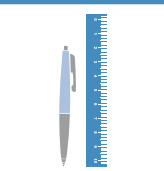
■ Gehaald Op schema Nog niet gehaald

INTEGRITEIT	2012	2011	
 Aantal meldingen bij vertrouwenspersonen#	30 ¹	21	☒
Aantal meldingen dat heeft geleid tot ontslag#	6	5	☒
Aantal meldingen met vermoeden van overtreding Mededingingswet#	0	0	☒
Aantal keren dat de klokkenluiders-regeling is gebruikt#	0	1	☒
Aantal medewerkers dat deelnam aan integriteitsworkshops#	502	340	☒

Doelstellingen 2012 – 2014

- Doorontwikkelen van het beleid en concrete verbeteracties definiëren.
- Verkrijgen van beter inzicht in integriteitsrisico's en integriteitscultuur.
- Vergroten bewustwording van integriteit.
- Integriteitsprogramma introduceren in de werkmaatschappijen.

¹ Exclusief 5 meldingen over onderaannemers.

TRAINING & ONTWIKKELING	2012	2011	
 Aantal uren besteed aan interne en externe training per functiegroep	260.059	260.262	☒
Bedrag (in euro) besteed aan interne en externe training per medewerker	760	673	☒
Percentage (%) medewerkers dat regelmatig een gesprek krijgt over prestatie- en loopbaanontwikkeling	73%	66%	☒

Doelstellingen 2012 – 2014

- Training- en ontwikkelprogramma's afstemmen op ontwikkelingen in de branche.
- Integreren duurzaamheidsthema's in 100% van de VolkerWessels Academy opleidingen.
- Trainen projectmanagementvaardigheden in ten minste 80% van de opleidingsprogramma's.
- Verhogen percentage medewerkers dat regelmatig gesprek krijgt over prestatie- en loopbaanontwikkeling tot 70%.

● Bouwplaats
● UTA
● Overige

Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

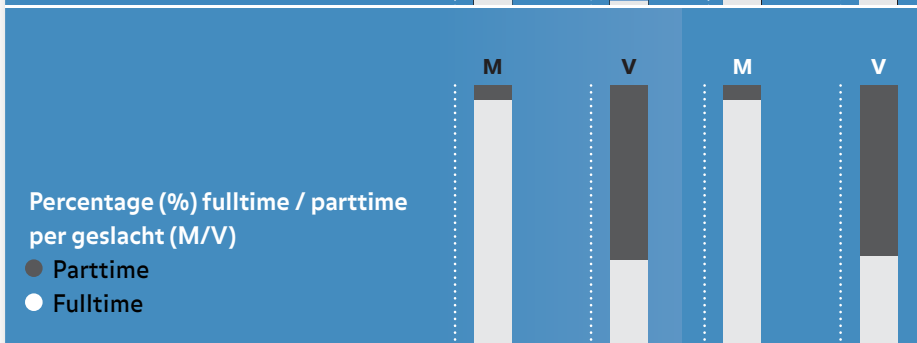
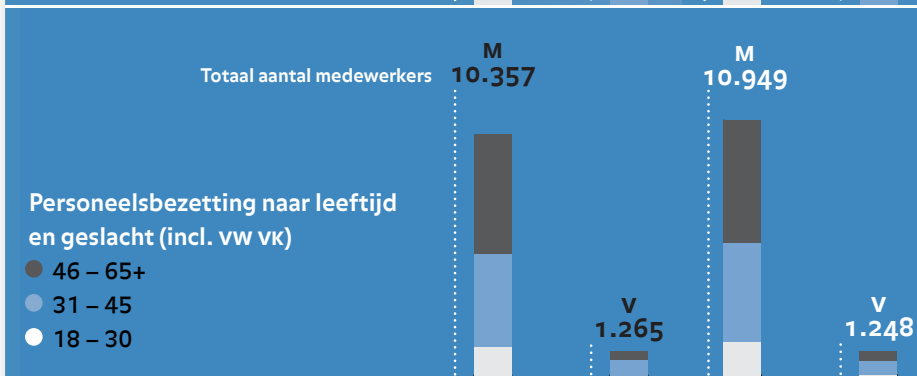
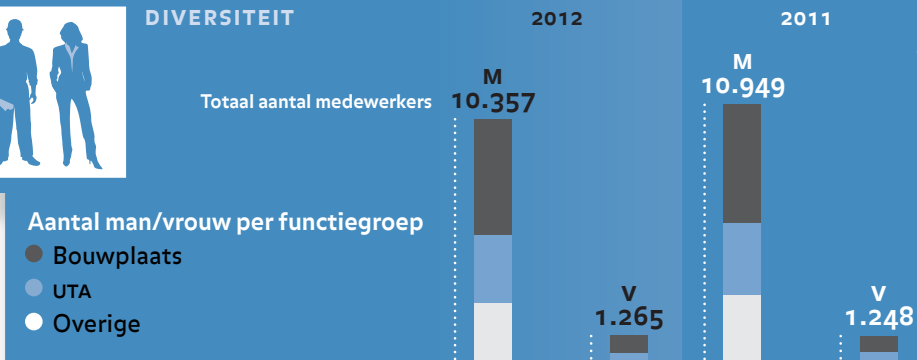
DIVERSITEIT

Doelstellingen

Gehaald
 Op schema
 Nog niet gehaald

Doelstellingen 2012 – 2014

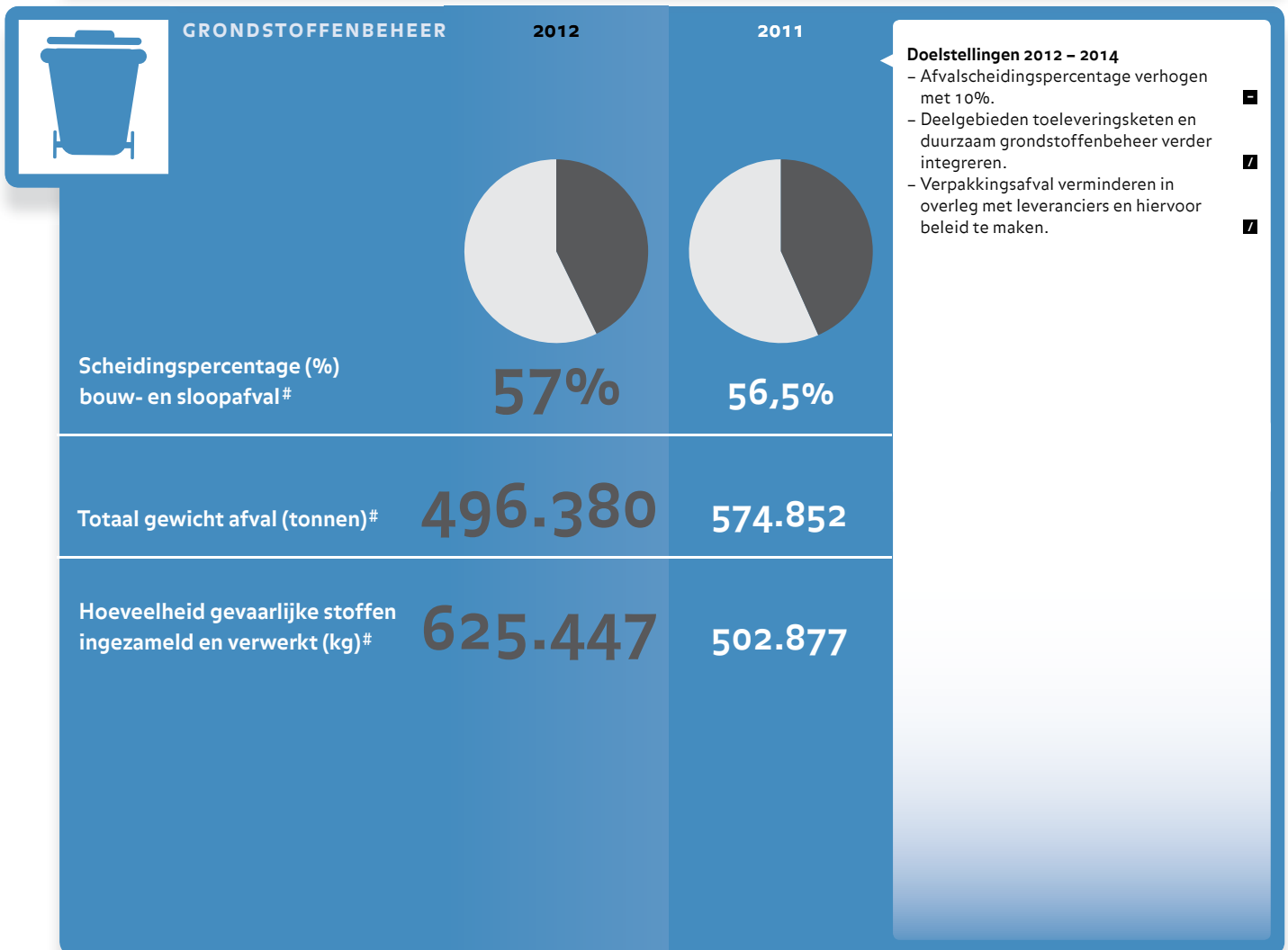
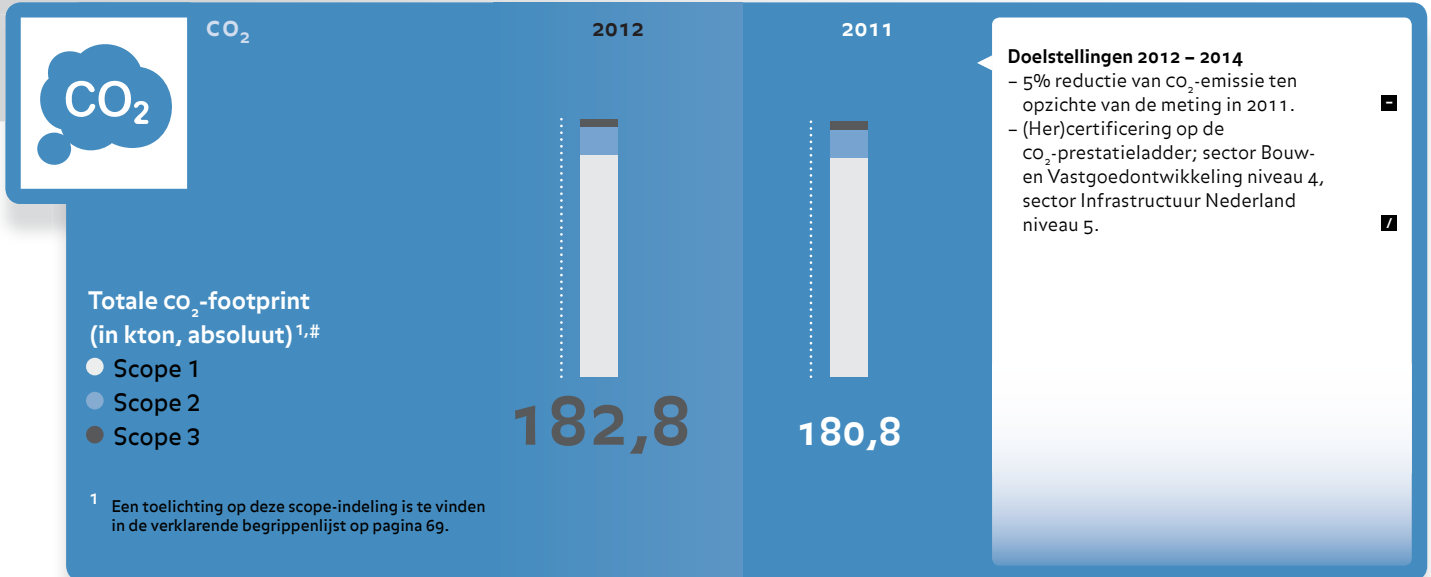
- Aantal vrouwen dat deelneemt aan de Management Ontwikkelingsleergang verhogen tot 20% in 2014.
- Het belang van het thema diversiteit actief communiceren via ten minste twee communicatiemiddelen binnen VolkerWessels.
- De kracht van diversiteit laten zien door het delen van best practices in meetings over dit thema.
- Het thema inbedden in interne leiderschapsprogramma's.

MILIEU

Doelstellingen

■ Gehaald ▣ Op schema ■ Nog niet gehaald

[#] Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

SAMENLEVING

Doelstellingen

+ Gehaald 7 Op schema - Nog niet gehaald

COMMUNITY INVESTMENT

2012

2011

Verhouding van besteed bedrag aan sponsoring en donaties

12%
88%

12,5%
87,5%

Aantal partnerships met maatschappelijke organisaties

39

34

Doelstellingen 2012 – 2014

- Verhogen van het aantal donaties ten behoeve van initiatieven van medewerkers met 10% (70% sponsoring versus 30% donaties). -
- Verhogen van het aantal medewerkers dat MBO-activiteiten in de samenleving uitvoert via de VolkerWessels Academy met 25%. -
- Opstarten van een nieuwe project vanuit de Jong VolkerWessels Foundation. 7

BEWUSTE BOUWERS

OMGEVINGSMANAGEMENT

2012

2011

Aantal bouwplaatsen aangemeld bij 'Bewuste Bouwers'

72

36

Doelstellingen 2012 – 2014

- Inbedden thema omgevingsmanagement in 5 interne cursussen. +
- Minimaal 50 projecten aanmelden bij 'Bewuste Bouwers'. +

Markt

MANAGEMENTSTATEMENT

Innovatie is in onze strategie een van de belangrijkste ingrediënten om de marktpositie te versterken en zit stevig verankerd in onze marktbenadering. Het is ons beleid om dit verder te stimuleren en te faciliteren en duurzaamheid speelt hierin een grote rol. Dat is onder meer zichtbaar in het PlanetFit-label dat we toekennen aan duurzame innovaties. Bij het ontwikkelen en implementeren van innovaties richten we onze aandacht ook op samenwerking met opdrachtgevers en leveranciers. Daarbij gaan wij onze verantwoordelijkheid voor onze toeleveringsketen niet uit de weg.

De groeiende wereldbevolking biedt ons kansen om de toenemende behoefte aan wonen, werken en mobiliteit op een duurzame wijze te faciliteren. De bouwsector is één van de grootste economische krachten in de wereld waarin wij leven, maar staat onder druk door de economische crisis. Om een positieve bijdrage te leveren aan de markt en om de economische krimp op te vangen, richt VolkerWessels zich op de introductie van innovaties en op een effectieve samenwerking met de toeleveringsketen.

INNOVATIE RESULTAAT 2012

	NL 2012	NL 2011	NL 2010
Percentage van het totaal aantal innovaties met het label PlanetFit	14,3%	13,3%	9%
Totaal aantal innovaties	84	90	69
Totaal PlanetFit-innovaties	12	12	6

Innovaties

Het is onze ambitie om toonaangevend te zijn in onze sector en wij werken samen met partners om slimme en duurzame oplossingen te bedenken voor de markt. Jaarlijks zal dat leiden tot innovatieve concepten die wij zichtbaar maken onder ons label PlanetFit.

Duurzaamheid blijft de motor van innovatie binnen VolkerWessels. De coalitie 'Kennis en Innovatie' noemt innovatief ondernemen één van de belangrijkste voorwaarden voor een economisch en sociaal welvarend Europa. Wij onderschrijven de visie die aansluit bij de 2020-ambities van de Europese Commissie om te behoren tot de mondiale top 5 van hoogwaardige kennislanden en wij stimuleren innovatief ondernemerschap onder andere met ons label PlanetFit. In 2012 hebben wij 84 innovaties geïntroduceerd waarvan er 12 het PlanetFit label hebben gekregen omdat zij zich onderscheiden op duurzame elementen.

PlanetFit

Onze doelstelling is om jaarlijks een hoger percentage duurzame innovaties te realiseren ten opzichte van het totaal aantal innovaties. In 2012 is het percentage gestegen tot 14,3% en daarmee zijn we op weg om de doelstelling te realiseren. Wij hebben ons duurzaamheidslabel verder bekendgemaakt in interne bijeenkomsten en cursussen, via magazines en de website om de prikkel tot innovatie te versterken. Ook hebben we ons label bekendgemaakt bij onze werkmaatschappijen in het Verenigd Koninkrijk. Dit zal in 2013 nog verder geïntroduceerd worden. Op de website www.planetfit.nl staan in totaal al zo'n 41 inspirerende PlanetFit-innovaties van VolkerWessels. Ook in economisch moeilijke tijden zetten we onverminderd in op innovaties omdat het essentieel is voor groei op langere termijn.

PlusWonen

Een goed voorbeeld van een duurzame innovatie is het PlusWonen concept dat in 2012 is doorontwikkeld tot een concept waarin we meer aandacht besteden aan materiaalgebruik, waterhuishouding, flora en fauna, en duurzaam grondstoffenbeheer. We hebben twee prijsvragen gewonnen met de energienotuloze woning: Energiesprong en niaNesto (georganiseerd door Portaal). NiaNesto is een baanbrekend project waarbij bouwers van conceptwoningen, gemeentes,

'Duurzaamheid blijft de motor van innovatie'

corporaties en huurders samen unieke woningen zonder energierekening realiseren. Voor het eerst hebben wij ecologische tuinen met een duurzame waterhuishouding als extra woondienst aan huurders aangeboden. In 2012 hebben wij een ketenanalyse uitgevoerd waaruit blijkt dat de CO₂-emissie gedurende de hele levensduur van een standaard PlusWoning circa 300 ton per woning is bij een levensduur van 75 jaar. Onze ambitie is om dit de komende jaren terug te brengen naar 100 ton. PlusWonen realiseert circa 1.000 woningen per jaar. In samenwerking met de hele keten kan jaarlijks dus 200.000 ton CO₂-uitstoot worden bespaard. Dit vernieuwde concept is in lijn met onze doelstelling om een 10% betere EPC prestatie te leveren dan de wettelijke norm. In een aantal projecten was de EPC 0,54 of beter. De rest van onze projecten die we in 2012 hebben opgeleverd scoort minimale EPC-waarden van 0,6.

Duurzame bouwplaats

Een ander voorbeeld van een innovatie is onze Duurzame Bouwplaats die in 2012 is geïntroduceerd met een energiezuinige keet die tot 50% van de energiekosten bespaart.

Ook afvalmanagement en het verminderen van het aantal transportbewegingen op de bouwplaats leveren, naast een financiële besparing, een forse reducering van CO₂-emissie op.

Uit onvrede over het hoge energieverbruik van bouwketen op ons project Strijp-S, is gekozen voor een duurzame bouwkeet met onder meer zonnepanelen voor de energieopwekking. De investering hierin is op dit project al terugverdiend door lagere energiekosten. De keet levert dan ook bij elk volgend project direct winst op. Het succes van dit concept is te danken aan een hechte samenwerking in de keten.

INNOVATIE

HIGHLIGHTS

- In 2012 bleek onze innovatieve kracht onder andere de ontwikkeling van Dierenpark Emmen. Dit wordt geen dierentuin maar een belevingspark waar bezoekers midden tussen de natuur en de dieren staan. Dit vergt grote technische creativiteit en innovativiteit.
- Een andere unieke innovatie is het Wooniversum dat in 2012 geopend is. Deze wereldprimeur maakt het mogelijk om met 3D-technologie door nog niet gebouwde woningen te lopen.
- Over de Ramsgeul hebben wij een energieneutrale brug gelegd waarin het totale energieverbruik van de bruginstallaties zo laag mogelijk wordt gehouden, de energie, gecompenseerd door de opwekking uit duurzame energiebronnen bij de brug, wordt teruggeleverd aan het openbare net. Bijkomstig voordeel is dat de brug hoger is dan de oude en dus minder open hoeft te gaan (van 8.000 naar 1.800 keer per jaar). Dit bevordert de doorstroming op de weg en op het water.
- VolkerWessels Telecom ontwikkelt samen met Landuistrie het DijkMonitoring- en Conditioneringssysteem (DMC-systeem). Dit systeem bewaakt de conditie van oude dijken nauwkeurig en grijpt in waar nodig. In 2012 heeft dit systeem de 'Waterinnovatieprijs' gewonnen.

DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

- Toename van 20% van het aantal innovaties met het label PlanetFit.
- 10% betere EPC-prestatie dan de wettelijke norm bij onze PlusWoning.

ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Actieve communicatie over PlanetFit label en website.
- Introduceren van het label PlanetFit bij de werkmaatschappijen in het Verenigd Koninkrijk.

Van aannemer naar **partner**

'VolkerWessels is een organisatie met veel expertise, die de stap maakt van aannemer naar partner van de opdrachtgever.

Er is een nauwe samenwerking ontstaan om duurzaamheid echt een rol te laten spelen voor het park. Dit geldt zeker voor de duurzame innovaties op energiegebied, maar ook de slimme, simpele duurzame oplossingen worden meegenomen.

Het project heeft vooral behoefte aan goede oplossingen. Soms is innovatie de beste oplossing, maar goede standaardoplossingen zijn ook van belang.

Onze samenwerking is prima, het gezamenlijk ontwikkel- en designteam is daar het beste voorbeeld van.

Maar ook de kennis die VolkerWessels in huis heeft en natuurlijk het gezamenlijke belang van partnership. Naar mijn mening is dit de enige manier om dit project succesvol te maken.'

Frankwin van Beers, Directeur Dierenpark Emmen

TOELEVERINGSKETEN

RESULTAAT 2012

	NL 2012	NL 2011	NL 2010	VK 2012	VK 2011
Percentage van de werkmaatschappijen met inkoopcontracten en/of algemene voorwaarden met MVO-clausules	93%*	87%	85%	80%#	50%
Aantal zelf ontwikkelde woningen waarin duurzaam hout is gebruikt	1.214**	757			
Aantal FSC-gecertificeerde werkmaatschappijen van VolkerWessels	20	19			
Aantal PEFC-gecertificeerde werkmaatschappijen van VolkerWessels	10	10			

* Dit percentage heeft uitsluitend betrekking op werkmaatschappijen waar deze KPI van toepassing is. Bij een minderheid van de werkmaatschappijen wordt de KPI niet van toepassing geacht gezien de aard van de activiteiten en/of de rol in de keten.

** Dit is 31,8% van het totaal aantal ontwikkelde woningen.

Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

‘Veel kansen met het bundelen van krachten’

Toeleveringsketen

Het is onze ambitie om invloed uit te oefenen op de toeleveringsketen ten aanzien van sociale vraagstukken en milieubeleid.

De krimpende markt stimuleert ons om samen slimmer te bouwen en wij zien kansen in een bundeling van krachten.

Niet alleen als VolkerWessels werkmaatschappijen onderling willen we krachten bundelen, maar ook als gehele keten. We maken afspraken over een verantwoorde manier van samenwerken en hebben daartoe een ruwe versie van een richtlijn ‘Duurzaam Inkopen’ ontwikkeld. Deze richtlijn geeft onze inkoopfunctionarissen handvatten voor hoe men duurzaam verantwoord kan inkopen. Tijdens onze landelijke inkoopdag hebben wij de richtlijn gepresenteerd en bediscussieerd met onze inkoopfunctionarissen, onder leiding van professor Bart Vos, hoogleraar Inkoopmanagement aan de Universiteit van Tilburg. Op basis van de reacties wordt de richtlijn verder vervolmaakt en ingevoerd. Op deze inkoopdag, met als thema ‘Creating Shared Value’, zijn ontwikkelingen besproken op het

gebied van (inkoop)technische innovaties, integriteit, veiligheid, social return en milieu.

Code of Supply

Voor gezamenlijke inkopen hebben wij een Code of Supply ontwikkeld. Er wordt bestudeerd hoe wij deze breder kunnen introduceren, zonder dat het een ‘papieren tijger’ wordt. Wanneer partijen aangeven volgens deze code te gaan werken, moet dit vervolgens ook toetsbaar zijn. We waren voornemens dit via het platform FIRA inzichtelijk te maken, maar na enkele gesprekken zijn we er niet van overtuigd dat dit het juiste instrument is en bekijken we andere mogelijkheden.

Wij zetten duurzaamheid op de kaart bij toeleveranciers en hebben MVO-clausules opgenomen in de contracten van 93% van onze werkmaatschappijen (87% in 2011). De doelstelling was de afgelopen jaren om dit percentage te verhogen naar 100%. Echter blijkt voor enkele van onze dienstverlenende werkmaatschappijen deze KPI lastig te scoren,

aangezien deze organisaties de inkoopvoorwaarden niet (pro) actief van toepassing verklaren. De 100% score is zodoende niet te behalen. Deze KPI zal in 2013 komen te vervallen.

Leidende Principes

Als één van de oprichters van de Leidende Principes ondersteunen wij de uitgangspunten met betrekking tot mensenrechten en anti-corruptie. Na de lancering enkele jaren geleden hebben een dertigtal middelgrote bouw- en infrabedrijven de Leidende Principes eveneens onderschreven. De kernwaarden van de Leidende Principes voor Opdrachtgevende Bouwbedrijven zijn integriteit, transparantie, maatschappelijke verantwoordelijkheid en duurzaamheid. De principes zijn wederkerig: wij willen op een goede wijze omgaan met onze partners, maar verwachten ook van hen dat zij met ons en met hun partners goed omgaan. De grote bouwers hebben de Leidende Principes op hun website gezet en geïntegreerd in de gedragscode en deze principes zijn te vinden op de website van Bouwend Nederland. Wij hebben ook onze inkoopvoorwaarden en -training aangepast en ook in 2012 de principes actief geïntroduceerd in tal van vergaderingen en bijeenkomsten en in 6 introductieprogramma's van de VolkerWessels Academy aan in totaal 153 nieuwe medewerkers.

Materialen

Om meer inzicht te krijgen in onze impact hebben wij de belangrijkste materialen in kaart gebracht die gebruikt worden in ons bedrijf (zie tabel kernprocessen en grondstoffen pagina 27). Wij willen nieuwe kennis en inzichten over materialen beter delen en daarom is het een vast onderdeel geworden op de agenda van het reguliere overleg met inkoopers van ons concern. Uit dit overleg blijkt dat de door ons meest ingekochte en/of geproduceerde materialen beton, asfalt, hout en staal zijn.

Beton

De productie van beton is wereldwijd een van de grootste bronnen van CO₂-emissies en heeft impact op de biodiversiteit en het ecosysteem. Om te komen tot verduurzaming van de betonketen nemen wij met financiële middelen en kennis deel aan een initiatief van mvo Nederland, waarbij bedrijven uit de hele betonketen (vanaf grondstof tot en met sloop) werken aan verduurzaming van deze keten. Dit leidde tot een GreenDeal met de overheid, maar we doen meer. Samen met betonproducenten bedenken we slimme oplossingen, bijvoorbeeld op de Maasvlakte 2. Nederland werd in 2012 een stukje groter met de komst van dit nieuwe havengebied. Wij legden samen met anderen de infrastructuur aan. Vanwege de grote hoeveelheid beton werd samen met Mebin een mobiele betoncentrale in het gebied geplaatst. Dit drukte de kosten, bespaarde veel transportbewegingen en ontlastte ook zo de drukbereden A15 omdat er geen betonwagens over hoefden te rijden.

Asfalt

In Nederland zijn wij met onze werkmaatschappij kws Infra marktleider op het gebied van asfaltproductie, met in totaal 15 installaties verantwoordelijk voor 34% van de totale asfaltproductie in Nederland. Ruim 25% van onze totale CO₂-footprint komt voor rekening van asfaltproductie, vandaar dat wij al jaren bezig zijn met onderzoek en ontwikkeling. In 2012 hebben we een nieuwe installatie in gebruik genomen en een doorbraak gerealiseerd met een zelf ontwikkelde nieuwe technologie voor de recycling van asfalt. Het zogeheten HERA system (Highly Ecological Recycling Asphalt) zorgt voor een hoger recyclingspercentage (van 50 naar 100%), een betere asfaltkwaliteit en een verlaging van het energieverbruik met 10% per ton geproduceerd asfalt. De installatie die circa 300.000 ton asfalt per jaar kan recyclen biedt ook bedrijfseconomisch een goed potentieel. De installatie speelt bovendien in op de strengere emissienormen die vanaf 2014 gelden voor fijnstof zoals NO_x en SO₂.

Samenwerking verder uitbouwen

'Sinds 2007 is VolkerWessels een belangrijke partner van FSC Nederland. Er zijn goede stappen gezet om zo veel mogelijk hout met het FSC-keurmerk toe te passen in de projecten. In 2013 zullen we onze samenwerking verder uitbouwen en stappen ondernemen om het aandeel FSC-hout verder te vergroten en daarbij de kansen op te pakken en de uitdagingen aan te gaan en problemen op te lossen. Zo zal aandacht komen te liggen op het certificeren van de vestigingen en de (onder) aannemers en zal VolkerWessels een belangrijke rol spelen in het pro-actief voorstellen van FSC-hout in projecten waar het niet zelf de ontwikkelaar is. Het partnerschap met VolkerWessels is prettig en constructief. We kijken uit naar komende jaar!'

Liesbeth Gort, Directeur FSC Nederland

Hout

Wij werken zo veel mogelijk met duurzame houtsoorten zoals FSC- en PEFC-hout. Wij ondersteunen de EU Houtverordening die in 2013 van kracht zal gaan omdat markdeelnemers dan spelregels krijgen die legaliteit van hout waarborgen. Al geruime tijd zijn wij convenantpartner van FSC Nederland. In 2012 is er een hernieuwd convenant voorbereid dat begin 2013 van kracht wordt. Het is de bedoeling dat onze specifieke doelstellingen en activiteiten worden geborgd in jaarplannen die een uitvloeisel zijn van het nieuwe convenant. FSC Nederland faciliteert de monitoring en ondersteunt bij de uitvoering van het convenant waarin wij toezeggen zo veel mogelijk duurzaam hout te gebruiken. In 2012 hebben wij 3.822 woningen opgeleverd (3.535 in 2011). In 31,8% van deze woningen is duurzaam hout verwerkt (21,4% in 2011). Hiermee is de doelstelling nog niet gehaald om dit percentage te verhogen tot ten minste 50% in 2014. Wij zullen blijvend aandacht schenken aan het juist inzichtelijk maken van het gebruik van duurzaamheid in onze wooneenheden en optimalisatie van de monitoring hiervan.

Staal

De staalmarkt wordt gedomineerd door een gering aantal grote spelers. Het is daarom lastig hier als relatief kleine speler grip op te krijgen. De overheid verwacht in toenemende mate van haar leveranciers dat zij weten waar producten die zij leveren vandaan komen. Voor VolkerRail is dit een reden om samen met mvo Nederland een pilot te starten die inzicht zal geven in de afkomst van het staal dat voor spoorstaven gebruikt wordt, onder welke omstandigheden het staal geproduceerd wordt en welke economische, sociale en milieutechnische risico's daaraan gekoppeld zijn. Hierbij wordt in eerste instantie de nadruk gelegd op de sociale omstandigheden waaronder de productie plaatsvindt. Op de nieuwjaarsmanifestatie van mvo Nederland is de pilot aan een groot aantal aanwezigen toegelicht.

‘Ruim 25% van onze totale CO₂-footprint komt voor rekening van asfaltproductie’

‘Inzicht verkrijgen in afkomst staal dat voor spoorstaven wordt gebruikt’

TOELEVERINGSKETEN

HIGHLIGHTS

- In 2012 is onze werkmaatschappij Reinaerd Deuren begonnen met het toepassen van bamboe voor de productie van deuren om hiermee het gebruik van hout te vervangen. Dit levert een enorme milieuwinst op want jaarlijks worden er 300.000 deuren geproduceerd waarvoor ongeveer 20.000 m³ hout wordt gebruikt. Bamboe is duurzamer omdat het een van de snelst groeiende, en dus snel hernieuwbare grassoorten is en bodemerosie door grootschalige houtkap kan worden voorkomen. Ook levert de hoge CO₂-opname van het gras een positieve bijdrage aan de vermindering van het broeikas effect.
- Bij de aanleg van nieuwe vaarwegen bij de Zuid-Willemsvaart gebruiken we door een slimmere aanpak minder materiaal en besparen we ongeveer een kwart op de CO₂-emissie van dit project. Ook op andere fronten boekten we duurzaamheidswinst. Voorbeelden zijn het gebruik van vaste aansluitingen voor elektriciteit in plaats van dieselgeneratoren, een cursus Het Nieuwe Rijden voor medewerkers en een geasfalteerde werkweg die het verbruik van het materieel aanmerkelijk verlaagt.

DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

- De Leidende Principes verder introduceren in de bedrijfsvoering.
- Ontwikkelen en introduceren richtlijn ‘Duurzaam Inkopen’.
- Ontwikkelen ‘code of supply’ voor toeleveranciers.
- Verhogen percentage zelf ontwikkelde woningen met duurzaam hout tot 50%.
- Vormgeven kennisdeling rondom verduurzamen beton, staal en asfalt.

ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Overleg met fsc Nederland over afsluiting hernieuwd convenant.
 - Verbetering van monitoring gebruik duurzaam hout in woning- en utiliteitsbouwactiviteiten.
 - Inzicht vergroten in (verkoop)volumes van beton en staal.
-

Kernprocessen en Grondstoffen

	Nederland	Verenigd Koninkrijk	Canada/Verenigde Staten
Bouw & Vastgoed	Vastgoedontwikkeling Industriële bouw Utiliteitsbouw Woningbouw Installatietechniek	Industriële bouw Utiliteitsbouw	Gebiedsontwikkeling
Kernprocessen	Projectontwikkeling Engineering Realisatie van bouwprojecten	Engineering Realisatie van bouwprojecten	Realisatie van bouwrijpe gebieden Landscaping Ontmanteling
Grondstoffen	Cement Minerale aggregaten Staal Hout Steenachtig materiaal	Cement Minerale aggregaten Staal Hout Steenachtig materiaal	Cement Minerale aggregaten Steenachtig materiaal
Infrastructuur	Civiele techniek Wegenbouw Spoorwegbouw Verkeer- en railtechniek Verkeer- en parkeermanagement	Civiele techniek Wegenbouw Spoorwegbouw	Civiele techniek Wegenbouw
Kernprocessen	Engineering Projectmanagement (uitvoering en financieel) Exploitatie Onderhoud	Engineering Projectmanagement (uitvoering en financieel) Exploitatie Onderhoud	Engineering Projectmanagement (uitvoering en financieel) Exploitatie Onderhoud
Grondstoffen	Bitumen Cement Minerale aggregaten Staal	Bitumen Cement Minerale aggregaten Staal	Bitumen Cement Minerale aggregaten Staal
Energie en Telecom	Energienetwerken Telecomverbindingen (Onshore & Offshore) Maritieme services	Energienetwerken Maritieme projecten	-
Kernprocessen	Ontwikkeling Engineering Aanleg van energie-, infra- en datanetwerken Onderhoud Ontmanteling	Ontwikkeling Engineering Aanleg van energie- infra-, en datanetwerken Onderhoud Ontmanteling	-
Grondstoffen	Kunststof Staal Kabels	Kunststof Staal Kabels	-

Medewerkers

MANAGEMENTSTATEMENT

De beste mensen zijn het fundament van onze strategie. Wij willen onze positie zodanig versterken dat onze mensen bij ons werken op een veilige, integere en duurzame manier. Vitale medewerkers die openstaan voor ontwikkeling en kennisdeling vormen de kern van ons succes in de markt. Het bieden van een veilige werkomgeving met ontwikkelingsmogelijkheden is dan ook een belangrijke doelstelling. We bieden medewerkers uitstekende faciliteiten om zich blijvend te ontwikkelen en over de grenzen van hun directe vakgebied te kijken. We voeren een compromisloos beleid ten aanzien van de integriteit in ons handelen en we ontwikkelen een cultuur waarin kennisdeling vanzelfsprekend is en waar diversiteit op de werkvloer bijdraagt aan de kracht en flexibiliteit van onze organisatie.

De toenemende vergrijzing biedt ons kansen om in de behoefte van ouderen te voorzien, bijvoorbeeld met nieuwe woonconcepten. Maar ook 'in eigen huis' hebben wij te maken met vergrijzing van ons personeelsbestand. Om een sterke onderneming te blijven met gezonde medewerkers, richten wij ons op de thema's veiligheid & gezondheid, integriteit, training & ontwikkeling en diversiteit.

VEILIGHEID & GEZONDHEID

RESULTAAT 2012

	NL 2012	NL 2011	NL 2010	VK 2012 *
Ziekteverzuimpercentage	3,96%	4,31%	4,34%	1,41% #
Bedrijfsongevallen met dodelijke afloop	0	0	1	0 #
Ongevallen die hebben geleid tot verzuim	158	188	174	23 #
IF (incident frequency)	6,7	7,7	8,2	5,6 #
Medewerkers die vallen onder een collectieve arbeidsovereenkomst	90,2%	92%	92%	

* De cijfers voor VolkerWessels Verenigd Koninkrijk wijken af van de Nederlandse cijfers. In het Verenigd Koninkrijk wordt het ziekteverzuimpercentage berekend op basis van werkdagen. In Nederland wordt in kalenderdagen gerapporteerd. Het aantal gevallen van verzuim is bepaald conform de riddor-definitie welke in Verenigd Koninkrijk wordt gehanteerd, dat wil zeggen dat bedrijfsongevallen pas worden meegerekend vanaf 7 dagen verzuim. In Nederland wordt gerekend vanaf 1 dag verzuim.

Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

Een op maat gemaakt personeelsbeleid is de kern van een gezonde onderneming. Ook in 2012 stond dit hoog op onze agenda. De economische krimp in Nederland resulteerde helaas ook bij onze werkmaatschappijen in reorganisaties en een verlies van ruim 300 arbeidsplaatsen. Wij voelen ons verantwoordelijk voor onze medewerkers en daarom sloten wij een innovatief sociaal akkoord met vakbonden waarin we mensen begeleiden van werk naar werk. Maatwerk staat voorop, daarom hebben wij ons mobiliteitscentrum opnieuw ingericht en een coördinator aangesteld die onze mensen persoonlijk en op maat begeleidt.

Reorganisaties zijn helaas nodig om de continuïteit van ons concern te waarborgen. Het heeft grote impact op de mensen die hun baan verliezen maar ook op hen die blijven. Wij willen onze medewerkers steunen en we blijven bouwen aan een veilige cultuur waar we integer werken, waar aandacht is voor ontwikkeling en training om het vakmanschap en de inzetbaarheid te vergroten en waar diversiteit de werkvloer verrijkt.

Veiligheid & Gezondheid

Onze ambitie is om een veilige werkomgeving te bieden aan medewerkers, onderaannemers en iedereen die te maken heeft met onze activiteiten. We werken aan een betere veiligheids-cultuur en als uitvloeisel daarvan naar verlaging van het aantal ongevallen. Ook zetten we in op de ontwikkeling en introductie van een eigen veiligheidsstandaard.

Het vergroten van ons veiligheidsbewustzijn blijft een belangrijk speerpunt. In 2012 verscheen het rapport van de Veiligheidsadviesraad over het tragisch ongeval bij het stadion Grolsch

Veste waarbij twee mensen het leven verloren in 2011. Het rapport wijst op het belang van afstemming en samenwerking in de bouwsector en wij nemen de aanbevelingen ter harte. In 2012 hebben wij speciale veiligheidsworkshops georganiseerd voor al onze directieleden en veiligheidkundigen. Verder is er een veiligheidscurcus voor projectleiders en uitvoerders in ontwikkeling en treffen wij maatregelen op de

'Wij werken veilig of wij werken niet'

bouwplaatsen zelf. Wij streven naar krachtenbundeling in de hele bouwsector, daarom hebben wij een overleg geïnitieerd met de andere grote bouwbedrijven in Nederland. Het doel is om gezamenlijk op te trekken om de veiligheidscultuur in de sector te verbeteren, want met een gezamenlijke aanpak kunnen we de impact maximaliseren.

Deze aandacht binnen de organisatie heeft geholpen om het ziekteverzuim en aantal ongevallen in 2012 verder te reduceren ten opzichte van 2011.

Het afgelopen jaar stonden de verbetervoorstellen uit 2011 van onze werkmaatschappijen centraal. De Raad van Bestuur heeft de rode draad uit de verbetervoorstellen besproken met directies, de centrale ondernemingsraad en de veiligheidsadviesgroep (VAG). De belangrijkste aandachtspunten zijn: orde en netheid op de bouwplaats, het stimuleren van een proactieve veiligheids-cultuur en het definiëren van een eigen veiligheidsstandaard. In de gesprekken bleek het gemis aan een eigen veiligheidsstandaard. Het niveau wordt vaak afgestemd op de wensen van de klant, maar er is behoefte aan een VolkerWessels-standaard. Als gevolg daarvan zijn wij gestart met het toetsen van waarden en richtlijnen op de werkvloer om uiteindelijk te kunnen komen tot 'VolkerWessels-veiligheidswaarden en -richtlijnen'. Deze zullen in 2013 definitief worden vastgesteld.

'Werken aan eigen veiligheidswaarden en -richtlijnen'

Onze doelstellingen blijven staan maar zijn bijgesteld. Onlangs is VolkerRail gecertificeerd op trede 3 van de veiligheidsprestatie-ladder van ProRail. Onze doelstelling om te stijgen op de veiligheidsladder was gestoeld op een TNO-onderzoek uit 2011 en is aangepast op basis van de nieuwe systematiek van ProRail (4 wordt 3,5).

Tijdsdruk kan een vijand zijn van veiligheid. Daarom werken we met nauwgezette instructies om de veiligheid te waarborgen, bijvoorbeeld op ons project Gatwick Airport waar een nieuwe toplaag wordt gelegd op de landingsbaan. Het vliegverkeer mag overdag geen hinder ondervinden en dat legt druk op de planning. Elke nacht werken circa 200 medewerkers tegen de klok om 's morgens op tijd de landingsbaan weer vrij te geven. Toch worden er geen concessies gedaan aan de veiligheid. Er is elke dag voor aanvang van de werkzaamheden een goed voorbereide veiligheidsbriefing. Dit geldt ook voor ons project op Calgary International Airport in Canada waar we een tweede landingsbaan aanleggen. Het gaat om een landingsbaan van 4,2 kilometer lengte die in staat moet zijn om 's werelds grootste vliegtuigen te ontvangen en bestand is tegen extreme weersomstandigheden met afvoervoorzieningen voor (storm)water. Ondanks de technisch uitdagende omstandigheden – onder meer het werken op diepte – zijn we in staat om de veiligheid op hoog niveau te houden, onder meer door het onderwerp dagelijks te bespreken in het werkoverleg, want we werken veilig of we werken niet.

Krachten bundelen

Het doet mij goed om te zien dat veiligheid een van de speerpunten van VolkerWessels is in die grote duurzaamheidscontainer. Want er zijn weinig onderwerpen die zo gezichtsbepalend zijn: een veilige arbeidsplek, veilige gebouwen om in te wonen en werken, en een veilige infrastructuur gaan ons allemaal aan. En er is werk aan de winkel. Nederland is een veilig land, maar de bouwsector scoort relatief gezien niet goed. Ondanks de vele inspanningen die door individuele bedrijven, in sectorverband en ook samen met werknemersorganisaties, zijn en worden verricht, is het aantal ongevallen en incidenten nog steeds te hoog en blijft een doorbraak uit. VolkerWessels heeft Bouwend Nederland gevraagd om samen met haar en de zes andere grote bouwbedrijven in Nederland de krachten te bundelen om die structurele verbetering nu wel te realiseren. Ik heb zeer veel waardering voor dit initiatief omdat hiermee erkend wordt dat het delen en uitdragen van ervaringen, positief en negatief, echt noodzakelijk is om verder te komen. In het huidige economische klimaat ligt ook het 'ieder voor zich-principe' op de loer. De sleutel tot substantieel minder ongevallen ligt in mijn ogen vooral in 'leiderschap voor veiligheid' op alle niveaus.

**Bob Gieskens, Hoofd brancheontwikkeling
Bouwend Nederland**

VEILIGHEID & GEZONDHEID

HIGHLIGHTS

- In 2012 zijn wij gestart met een marsroute om te komen tot ‘VolkerWessels-veiligheidswaarden en -richtlijnen’. Het is de bedoeling om een eigen standaard te ontwikkelen en deze in 2013 definitief vast te stellen.
- VolkerRail heeft in 2012 als eerste spoorannemer het Veilig Bewust Certificaat trede 3 mogen ontvangen van certificeerder DNV. Hiermee is VolkerRail als dit niveau aantoonbaar wordt vastgehouden, tot 2015 gecertificeerd op de veiligheidsladder die de veiligheidscultuur meet op een schaal van 0 – 5.
- Vier bouwprojecten van VolkerWessels Verenigd Koninkrijk zijn genomineerd voor de 2012 ‘British Safety Council International Safety Awards’, omdat ze continu hun inspanning en commitment laten zien ten aanzien van het verbeteren van de veiligheids- en gezondheidssituatie op het werk.

DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

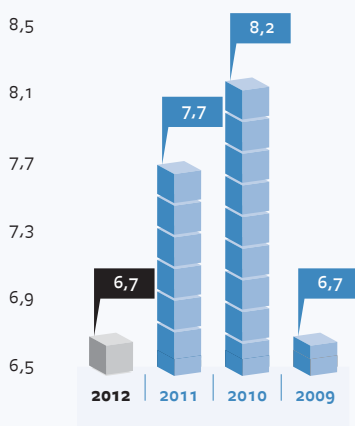
- Doorontwikkelen corporate veiligheidsbeleid in samenwerking met de VAG.
- Realiseren stijging op de veiligheidsladder van 3 naar 3,5.
- Periodieke voortgangsbespreking verbeterdoelen tussen de Raad van Bestuur en directies.
- Actieve samenwerking werkmaatschappijen bij terugdringen ziekteverzuim.

ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Ontwikkelen ‘VolkerWessels-veiligheidswaarden en -richtlijnen’.
- Ontwikkeling veiligheidsprogramma voor projectleiders en uitvoerders.
- Interne deling kennis en kunde rondom de veiligheidsladder.

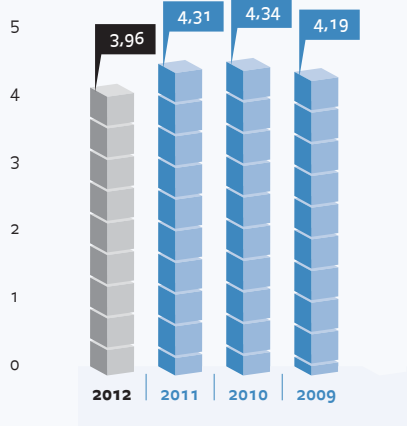
IF-cijfer

(VolkerWessels Nederland)

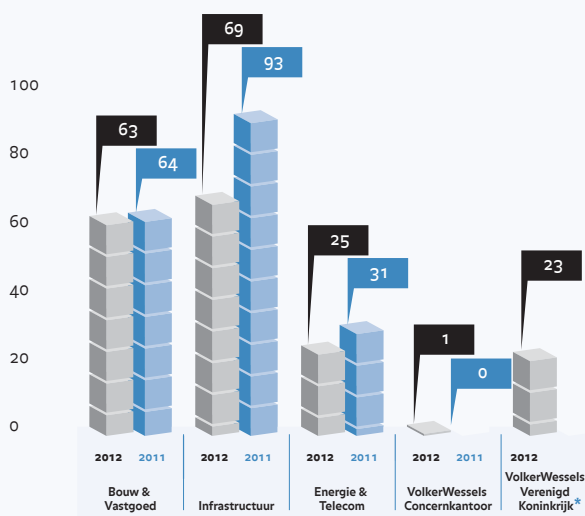

Ziekteverzuim

(in %, VolkerWessels Nederland)

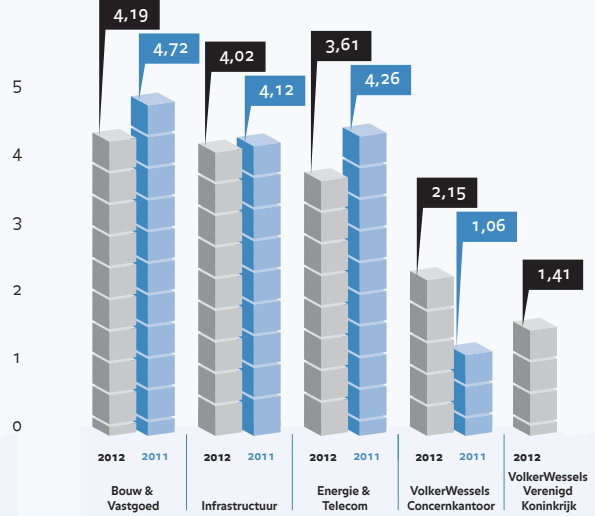

Aantal bedrijfsongevallen met verzuim per sector

* De scope t.o.v. 2011 is uitgebreid.

Ziekteverzuim per sector (in %)

**INTEGRITEIT
RESULTAAT 2012**

	NL 2012	NL 2011	NL 2010	VK 2012
Aantal meldingen bij een vertrouwenspersoon	30 ¹	21	28	20 [#]
Aantal meldingen die hebben geleid tot ontslag	6 ²	5	10	niet bekend
Aantal meldingen van het vermoeden van overtreding van de Mededingingswet	0	0	1	nvt
Gebruikmaking van de klokkenluidersregeling	0	1	0	0 [#]
Aantal deelnemende medewerkers aan Integriteitsworkshops, onder andere in het Introductieprogramma van VolkerWessels en overige bijeenkomsten	502	340	282	nvt

¹ En 5 meldingen over onderaannemers.
² En beëindiging relatie met 5 zzp'ers en onderaannemers.
[#] Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

Integriteit

Onze ambitie is om het vertrouwen van opdrachtgevers, aandeelhouders, toeleveranciers en anderen te behouden door ons te conformeren aan maatschappelijk aanvaarde normen en waarden en aan wetten en regels. Daarom is VolkerWessels transparant over het integriteitsbeleid en voert hierover een open gesprek.

2012 stond in het teken van het doorontwikkelen van ons integriteitsbeleid. Uit een eerdere quick scan bleek dat wij

behoefte hebben aan een proactieve cultuur waarin we ons in alle lagen van het management bewust zijn van de integriteitsrisico's. Het afgelopen jaar is er een stuurgroep ingericht die beleid maakt met concrete verbeteracties. Er zijn integriteitsworkshops gegeven aan 355 medewerkers en aan 147 nieuwe collega's. Verder hebben we een landelijke dag voor inkoopers georganiseerd die in het teken stond van integer handelen. Om directies te stimuleren een actieve rol op te pakken, is het onderwerp in iedere kwartaalbespreking besproken met de Raad van Bestuur. Ook is er een online tool in ontwikkeling voor al

onze medewerkers om de kennis van onze gedragscode op te frissen en de bewustwording te vergroten over het belang van compliance en in welke situaties dit gevolgen heeft voor het dagelijks werk. Als vervolg op de online tool komen er integriteitsworkshops waar dilemma's kunnen worden besproken. De workshops worden in 2013 uitgerold.

In 2012 zijn er 30 meldingen geweest bij vertrouwenspersonen en 5 meldingen over onderaannemers. Er is vaker gemeld en die stijging betekent voor ons dat het bewustzijn bij onze medewerkers scherper wordt en we misstanden sneller aankaarten. Een goede ontwikkeling. Anderzijds duidt de stijging op meer (gesignaleerde) misstanden, hetgeen onze aanvullende inspanningen legitimeert.

'Landelijke inkoopdag in het teken van integer handelen'

INTEGRITEIT

HIGHLIGHTS

- In 2012 is er een landelijke inkoopdag georganiseerd waarin integriteitsdilemma's aan de orde werden gesteld aan de hand van stellingen. Zo'n 120 inkopers kregen een update van de betekenis van de gedragscode en de gevolgen voor het dagelijks werk.
- De Integriteitscommissie van VolkerWessels heeft in samenwerking met externe instanties gewerkt aan een integriteitsprogramma dat in 2013 wordt aangeboden aan alle medewerkers van ons concern. Het programma bestaat uit een e-learningprogramma en workshops.

DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

- Doorontwikkelen van het beleid en concrete verbeteracties definiëren.
- Verkrijgen van beter inzicht in integriteitsrisico's en integriteitscultuur.
- Vergroten bewustwording van integriteit.
- Integriteitsprogramma introduceren in de werkmaatschappijen.

ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Ontwikkeling online tool 'integriteit'.
- Organiseren integriteitsworkshop management top-150.
- Aanbieden integriteitsworkshops aan nieuwe medewerkers.

TRAINING & ONTWIKKELING

RESULTAAT 2012

	NL 2012	NL 2011	NL 2010	VK 2012
Aantal uren training voor de bouwplaatsmedewerkers	45.215	56.698	71.146	46.691
Aantal uren training voor UTA-medewerkers	81.628	63.142	66.449	8.712
Aantal uren training voor overige medewerkers	133.216	140.422	148.864	1.316
Gemiddeld aantal uren training per medewerker	22	21	23	29
Besteed bedrag aan training per medewerker (in euro)	760	673	701	448
Percentage van de medewerkers dat regelmatig een gesprek heeft gehad over prestatie- en loopbaanontwikkeling	73%	66%	65%	64%

Training & Ontwikkeling

Het opbouwen en delen van kennis en ervaringen is van doorslaggevend belang om projecten naar volle tevredenheid van alle betrokken partijen te realiseren. Het is onze ambitie om in de markt onderscheidend te zijn en onze VolkerWessels Academy levert hieraan een belangrijke bijdrage. Wij willen medewerkers stimuleren tot een levenlang leren en tot proactieve kennisdeling, zowel binnen als buiten VolkerWessels.

Onze strategie stelt hoge eisen aan de competenties van onze mensen, onder andere vanwege onze focus op operational excellence en het verbreden van de waardeketen. Wij besteden aandacht aan de ontwikkeling van medewerkers om het vakmanschap en de inzetbaarheid van hen te verbreden. VolkerWessels integreert steeds meer strategische thema's zoals veiligheid, integriteit en duurzaamheid in de interne opleidingen.

Sinds 2012 geven wij veel trainingen in onze eigen VolkerWessels Campus. Hier worden kennis en ervaring uitgewisseld en nieuwe vaardigheden getraind. Kennisdeling stopt echter niet bij de

grenzen van onze organisatie. Zo werken we bijvoorbeeld samen met externe bouwacademies. Het doel van deze samenwerking is te komen tot vernieuwing van de branche en de ontwikkeling van projectmanagement. In het verlengde hiervan hebben wij een nieuwe leergang Projectmanagement geïntroduceerd en cursussen op het gebied van Tendermanagement en Systems Engineering. Inmiddels worden in het overgrote deel van de programma's projectmanagementvaardigheden getraind. In 2012 zijn onze duurzaamheidsthema's verder ingebed in onze programma's en de trend is stijgend.

In het kader van de ontwikkeling van onze medewerkers hebben wij ons tot doel gesteld het percentage medewerkers dat regelmatig een gesprek krijgt over de loopbaanontwikkeling te verhogen tot 70%. In 2012 is dit gelukt. Het percentage is gestegen ten opzichte van vorig jaar en daarmee is de doelstelling bereikt.

Samen slimmer bouwen

'De bouw is een markt die op dit moment vanuit verschillende kanten wordt uitgedaagd om te vernieuwen. Bijvoorbeeld op het gebied van klantvertrouwen, faalkosten, investeringskosten en kwaliteit. Het is mooi om te zien hoe serieus VolkerWessels deze uitdaging oppakt.

De vernieuwing wordt breed ingezet onder de noemer "Samen Slimmer Bouwen", waarbij bedrijfsonderdelen worden uitgedaagd om te reflecteren en vervolgens verbeterstappen te maken. Als Arpa ondersteunen wij dit traject met management-trainingen, workshops en on-the-job-coaching op het gebied van LEAN. Hierbij helpen we bedrijven met het verkorten van de doorlooptijden van projecten en processen. Binnen het hele concern komen we veel enthousiasme tegen en een enorme bereidheid tot vernieuwing.'

Arend van Randen, Directeur Arpa Training & Consultancy

TRAINING & ONTWIKKELING

HIGHLIGHTS

- VolkerWessels heeft 8 'Safety & Mindset workshops' georganiseerd voor 71 directieleden en veiligheidskundigen.
- Bouwprofessionals vinden VolkerWessels de beste werkgever van Nederland. Dat blijkt uit onderzoek van dagblad Cobouw en Bureau Berenschot. In totaal is 641 bouwprofessionals gevraagd naar hun mening over het salaris, de arbeidsvoorwaarden, hun zorgen en tevredenheid.
- In 2012 zijn er 4 LEAN-cursussen aan in totaal 315 medewerkers gegeven in onze werkmaatschappijen om samen slimmer te bouwen. Deze trainingen verdiepen projectmanagementvaardigheden.

DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

- Training- en ontwikkelprogramma's afstemmen op ontwikkelingen in de branche.
- Integreeren duurzaamheidsthema's in 100% van de VolkerWessels Academy-opleidingen.
- Trainen projectmanagementvaardigheden in ten minste 80% van de opleidingsprogramma's.
- Verhogen percentage medewerkers dat regelmatig gesprek krijgt over prestatie- en loopbaanontwikkeling tot 70%.

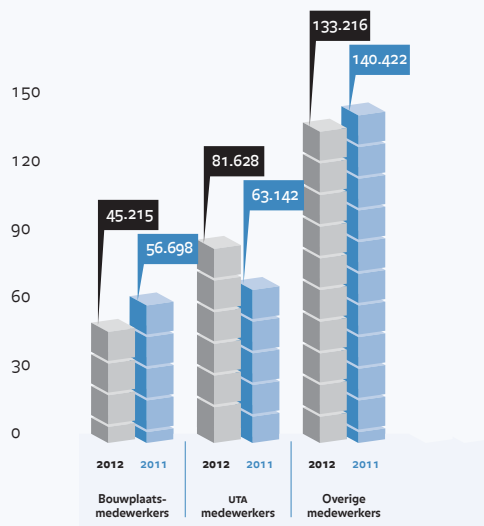
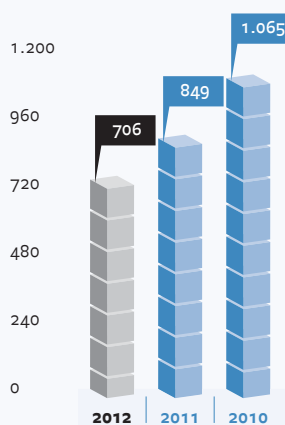
ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Doorontwikkeling directie-workshops rondom actuele thema's.
- Workshops sectoraal organiseren ter ondersteuning van functionerings- en ontwikkelgesprekken.
- VolkerWessels Academy meer vraag-gestuurd inrichten en daarmee dichterbij de sectoren brengen.

DIVERSITEIT**RESULTAAT 2012**

	Nederland	VK
M/V-verdeling	10.357 mannen (89,1%) en 1.265 vrouwen (10,9%)	1.640 mannen (83,2%) en 330 vrouwen (16,8%)
Aantal m/v per functiegroep		
Bouwplaatsmedewerkers:	man 2.641, vrouw 7	man 1.254, vrouw 47
UTA-medewerkers:	man 2.834, vrouw 542	man 326, vrouw 278
Overige medewerkers:	man 4.882, vrouw 716	man 60, vrouw 5
Mannen fulltime	94,4%	99,5%
Mannen parttime	5,6%	0,5%
Vrouwen fulltime	33,1%	82,1%
Vrouwen parttime	66,9%	17,9%

10% van MOL deelnemers is vrouw (2011: 15,8%, 2010: 8,3%).

Aantal uren training per functiegroep**Aantal cursisten VolkerWessels Academy**

‘Wij willen ondernemen met de beste mensen’

Diversiteit

Wij willen ondernemen met de beste mensen. Dat is een van onze strategische uitgangspunten. Daarbij horen ook een gelijke behandeling en voldoende diversiteit in ons medewerkersbestand. Onze ambitie is om het huidige talent te versterken met (jong) talent met aanvullende competenties, om zo ook de vergrijzing van ons personeelsbestand op te vangen.

Arbeidsvoorwaarden

Divers samengestelde teams – met verschillende culturele achtergronden, verschillende expertisegebieden en een gezonde verhouding tussen mannen en vrouwen – zijn daarin een belangrijke succesfactor. Wij vinden gelijkheid belangrijk en maken bijvoorbeeld geen onderscheid in de salariering van mannen en vrouwen omdat wij voor alle medewerkers dezelfde salarisschalen per categorie hanteren. Verder maken we in arbeidsovereenkomsten en het personeelshandboek afspraken conform de wettelijke regelingen over hervatting van het werk na ouderschapsverlof voor vrouwen en mannen.

In 2012 hebben wij een HR-werkgroep ingericht om de doelstellingen en definities te toetsen en aan te scherpen. Deze werkgroep heeft onder andere de spreiding in de verhouding tussen het standaard-aanvangssalaris en het lokale minimumloon aan de orde gesteld in de landen waar wij werken. Zij kwam tot de conclusie dat wij ons houden aan de wettelijke regels ten aanzien van minimumloon in de landen waar wij actief zijn. Passend bij onze decentrale structuur werken wij in binnen- en buitenland zo veel mogelijk met medewerkers die de lokale markt goed kennen. Daarbij streven wij naar een medewerkersbestand dat de diversiteit van de maatschappij weerspiegelt. Dit is voor ons belangrijk omdat het onze aantrekkelijkheid op de arbeidsmarkt vergroot en ons imago versterkt.

Een goed voorbeeld is ons project London Array, waar wij voor de kust van Londen kabels aanleggen tussen 186 windturbines en het windmolenpark aansluiten op het vasteland. We hebben op dit project samengewerkt met steeds wisselende teams van 60 man met een grote diversiteit aan boord van ons schip, de Stemat Spirit. Dankzij goede arbeidsvoorwaarden en het werken met mensen die de lokale situatie kennen, hebben wij dit project tot een goed einde gebracht en een uitstekend visitekaartje afgegeven.

Verbinding zoeken

‘Binnen het netwerk Vernieuwing Bouw werk ik met plezier samen met mensen van VolkerWessels. Op een open en constructieve wijze werken we aan de vernieuwing van de bouwsector, zoals aan de social return prestatieladder. Een uitdagend en vernieuwend idee dat binnen ons netwerk ontwikkeld wordt. VolkerWessels steekt hier samen met andere grote bouwpartijen haar nek voor uit. Ik vind het leuk om te zien hoe mensen bij VolkerWessels vanuit een geheel andere achtergrond welkom zijn om kennis te delen binnen het bouwconcern. De verbinding zoeken met de gebruikers en het actief bieden van oplossingen is iets waar de maatschappij nog veel meer behoefte aan heeft.’

Jacqueline Schlangen, Directeur Vernieuwing Bouw

DIVERSITEIT

HIGHLIGHTS

- In 2012 hebben we een bijeenkomst georganiseerd voor vrouwen binnen VolkerWessels met als thema: ‘Wat wordt jouw zet?’ Er was een brainstorm over de diversiteit in onze organisatie en over ieders eigen bijdrage om hier zelf actief stappen in te nemen.
- Om ons voor te bereiden op de Social Return Prestatieladder hebben we het aantal leerbedrijven in kaart gebracht. Binnen ons concern hebben 44 van onze werkmaatschappijen dit predicaat.

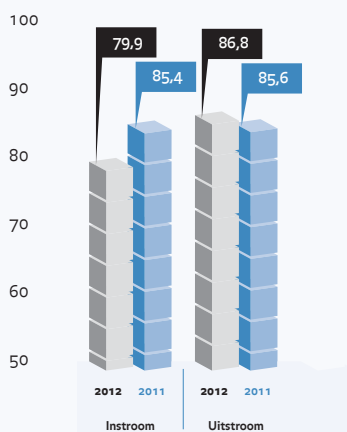
DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

- Aantal vrouwen dat deelneemt aan de Management Ontwikkelingsleergang verhogen tot 20% in 2014.
- Het belang van het thema diversiteit actief communiceren via ten minste twee communicatiemiddelen binnen VolkerWessels.
- De kracht van diversiteit laten zien door het delen van best practices in meetings over dit thema.
- Het thema inbedden in interne leiderschapsprogramma's.

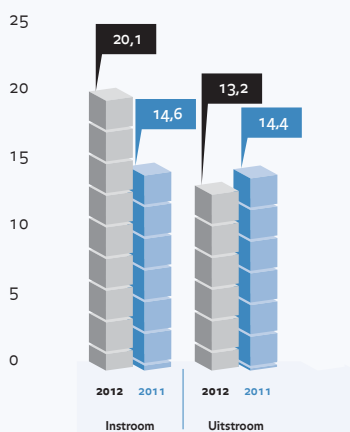
ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Vervolg bijeenkomst vrouwen netwerk VolkerWessels.
- Voortzetten HR-werkgroep voor ontwikkeling beleid en verankering van dit thema.
- Faciliteren Linked-In-netwerkgroep voor vrouwen bij VolkerWessels.

Verhouding in- en uitstroom mannen
(in %, VolkerWessels Nederland)

Verhouding in- en uitstroom vrouwen
(in %, VolkerWessels Nederland)

Prestaties

Toch blijken goede arbeidsvoorwaarden niet altijd van doorslaggevend belang. Ook het ondernemingsklimaat is van belang om divers talent aan te trekken. Onze cijfers spreken voor zich. In het Verenigd Koninkrijk lukt het ons beter om het percentage vrouwen te verhogen dan in Nederland. Maar we realiseren ons dat er nog winst is te boeken in de hele bouwsector. We hebben goede voorbeelden nadrukkelijker in onze communicatiemiddelen belicht en een interne meeting georganiseerd voor vrouwen en best practices gedeeld. Het percentage medewerkers dat deelneemt aan de Management Ontwikkelingsleergang is helaas gedaald in 2012 naar 10% (2011: 15,8%). We hebben het thema 'diversiteit' ingebed in drie leiderschapsprogramma's door de kracht van teamdynamiek te belichten in de Management Ontwikkelingsleergang, het Introductieprogramma en onze Masterclasses. Wij geloven niet in harde doelen met gewenste quota ten aanzien van het aandeel vrouwen of andere minderheidsgroepen omdat wij merken dat dit averechts uitpakt.

Social Return

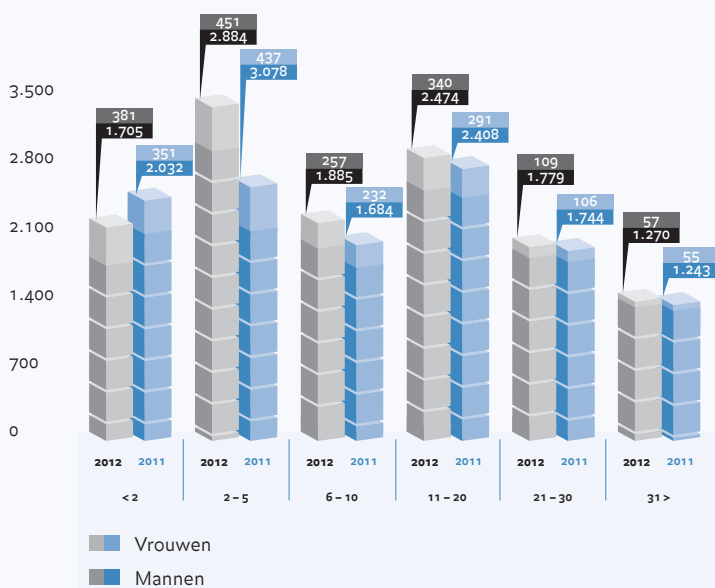
In 2012 hebben wij samen met andere bouwbedrijven, opdrachtgevers en Vernieuwing Bouw een actieve bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de Social Return Prestatieladder. Dit instrument zal een financiële beloning geven aan bedrijven die mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst nemen. Dit mes snijdt aan twee kanten: bouwbedrijven kunnen zich onderscheiden en financiële voordelen ontvangen; de overheid kan een maatschappelijk probleem oplossen en de mensen met een zwakkere positie op de arbeidsmarkt maken kans op een baan. Om dit kracht bij te zetten, hebben we ons aangesloten bij 'De Normaalste Zaak', een initiatief van mvo Nederland. Ook in 2013 blijven wij investeren in de ontwikkeling van de Social Return Prestatieladder, dat naar verwachting in 2013 geïntroduceerd wordt.

'Creëren van een cultuur waarin diversiteit vanzelfsprekend is'

Wel geloven wij in het creëren van een cultuur waarin diversiteit vanzelfsprekend is en we samenwerken met vrouwen en mannen, technici en niet-technici, allochtonen en autochtonen en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

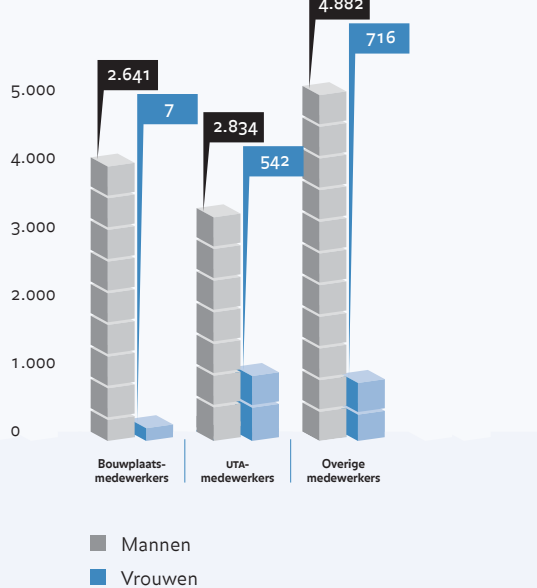
Personeelsbezetting naar diensttijd in jaren in 2012

(aantallen inclusief VolkerWessels vK)

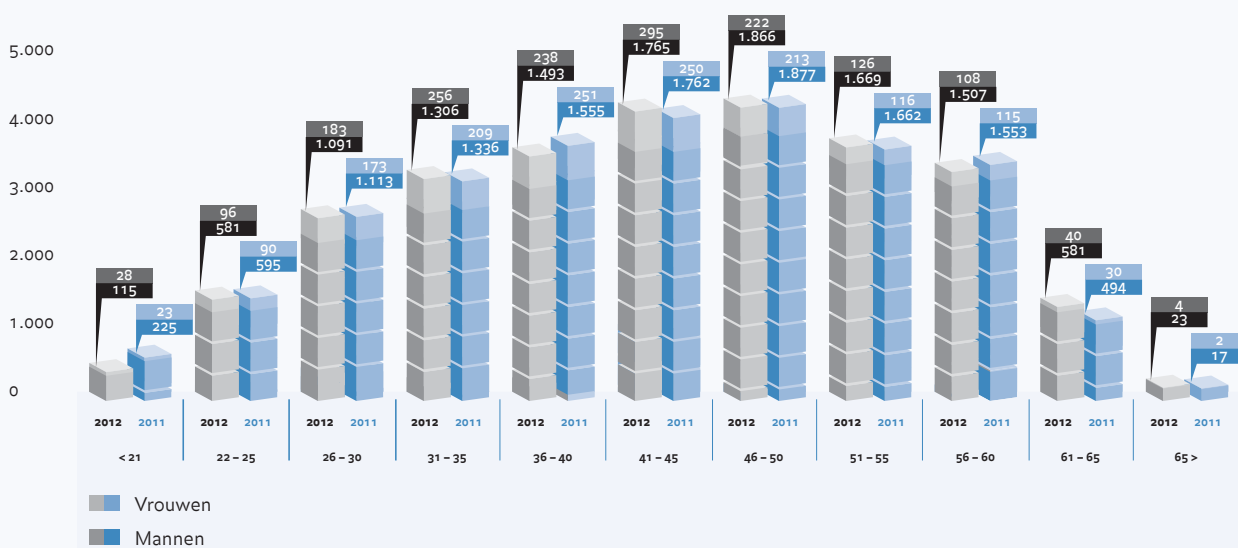
Personeelsbezetting naar functiegroep en geslacht in 2012

(aantallen, VolkerWessels Nederland)

Personeelsbezetting naar leeftijd en geslacht in 2012

(aantallen inclusief VolkerWessels vK)

Milieu

MANAGEMENTSTATEMENT

We realiseren ons dat we met bewustwording en slimme technieken en concepten de negatieve impact op de leefomgeving – waaronder de emissie van CO₂ – flink kunnen verminderen. We nemen onze verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties en willen verkwisting zo veel mogelijk tegengaan. Daarbij gaat het achtereenvolgens om onze eigen bedrijfsvoering, de projecten die we ontwikkelen en/of uitvoeren en de activiteiten van partijen in de keten. Uit analyses blijkt dat we aansprekende resultaten kunnen boeken door ons vooral te richten op een beter afvalmanagement, milieuvriendelijke technieken voor asfaltproductie en innovatieve duurzaamheidsconcepten in de bouw. We investeren dan ook op deze gebieden en werken daarnaast aan het verhogen van het bewustzijn – zowel binnen als buiten onze organisatie – en stimuleren ideeën voor een milieuvriendelijker bedrijfsvoering. In dat kader hebben we ook reductiedoelstellingen geformuleerd ten aanzien van onze CO₂-emissie.

De Europese Commissie concludeert dat de wereldwijde emissie van CO₂ in het afgelopen jaar is gestegen met 3% en deze trend is stijgend. Europa staat voor de uitdaging om 20% te reduceren in 2020 ten opzichte van 1990. Het milieu staat wereldwijd verder onder druk door uitputting van natuurlijke hulpbronnen en een stijging van de afvalproductie. Wij zijn ons ervan bewust dat ook wij een negatieve impact hebben op het milieu met onze kernactiviteiten en nemen onze verantwoordelijkheid door deze impact te verminderen.

CO₂ RESULTAAT 2012

CO₂-emissie VolkerWessels per GHG scope

(in kiloton)

	NL 2012	NL 2011	NL 2010	VK 2012
Scope 1	156,9	155,2	166	13,6 [#]
Scope 2	20,1	19,2	22	1,3 [#]
Scope 3	5,8	6,4	6	3,6 [#]
Totaal CO₂-footprint	182,8	180,8	194	18,5

[#] Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

CO₂-emissie VolkerWessels per sector

(in kiloton)

	2012	2011
Bouw en Vastgoed	25,5	27,3
Infrastructuur	125,9	122,2
Energie en Telecom	30,4	29,3
VolkerWessels Concernkantoor	1	1,9
VolkerWessels VK	18,5 [#]	

[#] Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

We hebben de ambitie om de CO₂-footprint te reduceren en duurzaam om te gaan met grondstoffen. Dat vergt inspanningen aan de voorkant – afspraken met leveranciers – maar ook aan de achterkant – gebruik op het werk, afvalmanagement en gedurende en aan het eind van de levensduur van het product. In het hoofdstuk 'De wereld staat voor forse uitdagingen' hebben we aangegeven wat onze inspanningen aan de voorkant zijn in de toeleveringsketen. In dit hoofdstuk gaan we in op de achterkant, waar het onze ambitie is om efficiënt om te gaan met grondstoffen en recycling op een steeds hoger niveau te krijgen.

CO₂

Bouwen doet een beroep op energie, maar een duurzame manier van bouwen zorgt er juist voor dat we energie besparen en energieneutraal worden. Wij willen focussen op die terreinen waar wij een substantiële invloed hebben, zoals in de bouwsector waar we met nieuwe concepten energieneutrale woningen bouwen of gebouwen verduurzamen. Een mooi voorbeeld is ons project Jonkersloods in Veendam, een belangrijk stuk industrieel erfgoed dat voor de toekomst bewaard is gebleven.

Samenwerken met **de gehele keten**

‘Het inzicht in de Carbon Footprint van VolkerWessels wordt steeds completer en sinds het begin van de rapportage is een duidelijke, neerwaartse trend in de CO₂-emissies te zien. De organisatie heeft de afgelopen jaren een aantal effectieve stappen genomen door steeds meer energie te besparen, stroom in te kopen die wordt opgewekt door windmolens en het mobiliteitsbeleid te richten op zuinige auto’s. Naarmate het inzicht in de eigen CO₂-emissie toeneemt, is het zaak om meer inzicht te krijgen in de CO₂-emissies in de keten. Een belangrijke stap daarin is de keten-analyse die is uitgevoerd voor het woonconcept PlusWonen. De analyse laat zien dat de invloed van VolkerWessels verdergaat dan alleen maar de eigen activiteiten, en dat door circulair bouwen én bewoners verleiden om duurzame energie te gebruiken, grote stappen gemaakt kunnen worden in het terugdringen van de CO₂-emissie gedurende de levensduur van de woning. VolkerWessels moet wennen aan deze leidende rol in de keten. Het vraagt om een nieuwe en innovatieve aanpak waarbij de gehele keten, van grondstoffenleverancier tot makelaar én bewoners wordt betrokken in het bouwen van goede, comfortabele en duurzame betaalbare woningen. De analyse is een goede eerste stap.’

Erik Bronsvorst,
Directeur De Groene Draad van Morgen

In 2012 heeft VolkerWessels een totale CO₂-footprint van 182,8 kton in Nederland. Dit is een absolute toename van 0,9%. Deze toename is te verklaren doordat in 2011 elektriciteit opgewekt uit biomassa nog als ‘groene stroom’ erkend werd, maar in 2012 niet meer.

Ondanks deze toename blijft onze ambitie om de CO₂-emissie van onze bedrijfstactiviteiten verder te reduceren. Onze doelstelling zullen we dan ook niet aanpassen om zo ons doel scherp(er) te blijven stellen; 5% reductie in 2014 ten opzichte van de meting 2011. Om dit doel te behalen zullen we de vergroening van onze stroomcontracten verder moeten stimuleren bij onze werkmaatschappijen (met name binnen de sector Infrastructuur Nederland) en wordt ‘mobiliteit’ een belangrijk focusgebied waar meer milieuwinst te behalen is.

Instrumenten zoals de CO₂-prestatieladder maar ook interne competities ten behoeve van zuinig(er) rijden helpen hierbij. In 2012 hebben de werkmaatschappijen binnen de sector Infrastructuur Nederland een onderlinge competitie gehouden; de ‘Greendriver Challenge’. Een rijstijlcompetitie waar 1.450 medewerkers aan deelnamen. Er is in totaal een besparing van 285 ton CO₂ gerealiseerd, doordat medewerkers zuiniger zijn gaan rijden en daarmee honderden liters brandstof hebben bespaard.

De CO₂-footprint van VolkerWessels Verenigd Koninkrijk geeft in 2012 een completer beeld ten opzichte van het jaar 2011. De totale emissie bedraagt 18,5 kton.

Grensverleggend in asfaltrecycling

Een ander voorbeeld betreft onze hoogenergetische activiteiten als asfalt- en betonproductie. Quickwins zijn daar niet altijd te realiseren en grotere doorbraken duren langer, maar jaren van onderzoek resulteren in tal van verbeteringen, bijvoorbeeld in de asfaltproductie die verantwoordelijk is voor een groot deel van de totale CO₂-emissie van ons concern. Een echte doorbraak-technologie is het HERA-system. Deze installatie reduceert het energieverbruik en de CO₂-emissie aanzienlijk, verhoogt het recyclingspercentage tot 100% en elimineert de geuremissies uit de schoorsteen. Wij krijgen steeds vaker te maken met integrale contracten. Overheden vragen niet langer om de aanleg van een weg maar vragen ons een aanbod te doen voor de aanleg en het onderhoud gedurende tientallen jaren. Dit prikkelt ons tot innovaties zoals het HERA system. Kwaliteitswinst leidt dan tot lagere kosten voor ons en een duurzamer product voor onze klant. We geloven in deze nieuwe technologie en we verwachten dat deze de komende jaren verder zal worden uitgerold.

Al onze werkmaatschappijen werken aan CO₂-besparende maatregelen en hebben hun managementrapportages en -sturing doorontwikkeld, daarbij mede gestimuleerd door de CO₂-prestatieladder.

De werkmaatschappijen in onze Infrasector staan op het (hoogste) niveau 5 van deze CO₂-prestatieladder en trekken steeds meer samen op om ideeën uit te wisselen en besparingen te realiseren. De werkmaatschappijen in de Bouw- en Vastgoedsector zijn het afgelopen jaar doorgegroeid naar niveau 4 van de ladder. Dit is mede ingegeven door het feit dat steeds meer opdrachtgevers CO₂-reducties in aanbestedingen positief belonen. Het instrument heeft bewezen impact en creëert bewustzijn. Dit stopt nadrukkelijk niet bij de eigen organisatie. Ook met ketenpartners lopen initiatieven om CO₂-reductie te bewerkstelligen. In 2013 zal er blijvend aandacht zijn om deze niveaus vast te houden.

Levenscyclusanalyse (LCA)

In het afgelopen jaar hebben we afspraken gemaakt met een aantal vaste ketenpartners over ons woonconcept PlusWonen. Grondstoffenbeheer en CO₂-reductie vragen om het voortdurend verleggen van grenzen op basis van nieuwe inzichten en/of ontwikkelingen in de markt. We hebben enkele levenscyclusanalyses (LCA) gemaakt op productniveau en de inzet van 'nieuwe' duurzame materialen. In workshops hebben we samengewerkt om de CO₂-emissie in de hele keten van PlusWonen in kaart te brengen en om reductiemaatregelen af te spreken. De ketens die zijn uitgewerkt zijn de zogenaamde 'Upstream'- en 'Downstream'-ketens, waarin is onderzocht hoe groot de CO₂-emissie is in de stappen tot het daadwerkelijke bouwproces (Upstream) en vervolgens naar de CO₂-emissie gedurende de gebruikfase en de fase aan het einde van de levensduur

(Downstream). De analyses zijn uitgevoerd volgens de methode die is voorgeschreven in de 'Product Life Cycle Accounting and Reporting Standard' die wordt uitgegeven als onderdeel van het internationale Green House Gas (GHG) protocol. Tot slot is er een analyse uitgevoerd naar de CO₂-emissie die tijdens de bouwfase plaatsvindt. De resultaten van deze ketenanalyse hebben wij beschikbaar gesteld op de website www.pluswonen.nl. Wij gebruiken deze informatie om de PlusWoning samen met de keten verder te verbeteren.

Biodiversiteit

Onze bedrijfsactiviteiten hebben effect op de biodiversiteit in Nederland. Wij werken alleen volgens de geldende wetgeving, waarbij het beschermen van de biodiversiteit in het gebied waar wij werken, ons streven is. Daarbij zijn de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet van belang. Binnen ons concern is er een vakgroep 'Ecologie' actief die onze werkmaatschappijen adviseert op dit thema per project en meedenkt over hoe eventuele effecten op de leefomgeving beperkt kunnen worden. Voor onze projecten in het Verenigd Koninkrijk (en binnen de rest van Europa) geldt zo goed als dezelfde wetgeving op het gebied van natuurbescherming als in Nederland. Deze is tevens gebaseerd op de Europese Habitatrictlijn en Vogelrichtlijn en een aantal Europese en internationale convenanten.

Water

In 2013 zal er voor het eerst een inventarisatie worden gemaakt van het drinkwaterverbruik op onze projecten en in onze kantoorgebouwen.

CO₂

HIGHLIGHTS

- VolkerWessels heeft met de aanschaf van 50 elektrische personenauto's in 2012 de 'E-Mobility Award' gewonnen in de categorie beste organisatie 'stimulering elektrisch vervoer medewerkers'.
- kws Infra heeft een voorlichtingsbijeenkomst georganiseerd voor alle medewerkers over het belang van CO₂-reductie en de eigen individuele verantwoordelijkheid. Een extra trainingsbijeenkomst is georganiseerd voor asfaltmedewerkers.
- VolkerRail en kws Infra participeren in het initiatief 'Het Nieuwe Draaien' van stichting Natuur & Milieu en brancheorganisatie BMWT. Dit project heeft tot doel om door slimmer eigen bouw materieel te bedienen, brandstof – en daarmee CO₂-emissies te (be)sparen.

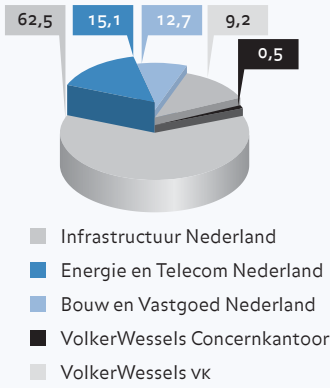
DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

- 5% reductie van CO₂-emissie ten opzichte van de meting van 2011.
- (Her)certificering op de CO₂-prestatieladder; sector Bouw- en Vastgoedontwikkeling niveau 4, sector Infrastructuur Nederland niveau 5.

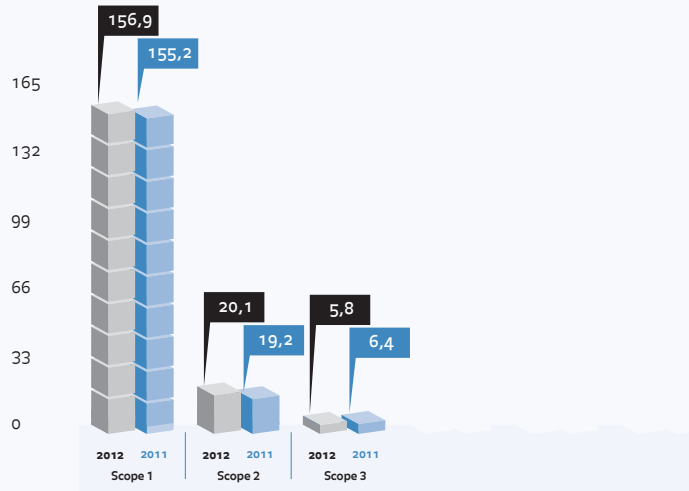
ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Professionaliseren (interne) CO₂-managementrapportages.
- Samen met ketenpartners een vervolg geven aan initiatieven om op onze woonconcepten CO₂-reductie te bewerkstelligen.
- Stimulering van 'vergroening' van lopende energiecontracten.
- Inventarisatie drinkwaterverbruik van onze Nederlandse bedrijfsactiviteiten.

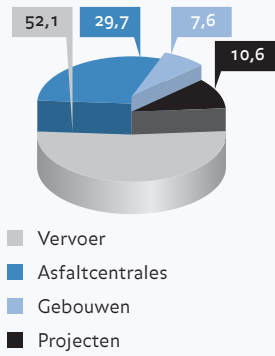
CO₂-uitstoot per sector
(in %)

CO₂-uitstoot per GHG-scope*
(in kton, VolkerWessels Nederland)

CO₂-uitstoot per bron
(in %, VolkerWessels Nederland)

* Een toelichting op deze scope-indeling is te vinden in de verklarende begrippenlijst op pagina 69.

GRONDSTOFFENBEHEER

RESULTAAT 2012

	NL 2012	NL 2011	NL 2010	VK 2012
Scheidingspercentage in bouw- en sloopafval*	57%	56,5%	50%	–
Totaal gewicht afval (tonnen)	496.380	574.852	625.517	617.154 #
Gevaarlijke stoffen ingezameld en verwerkt (kg)	625.447	502.877	142.509	11.026.757 #

* Het scheidingspercentage wordt bepaald aan de hand van het aandeel ongesorteerd bouw- en sloopafval verwerkt door SITA in 2012. SITA verwerkt zo'n 60% van het totale afval van VolkerWessels. De overige 40% van het afval betreft overwegend puin- en zandstromen. Wij nemen dit aandeel bewust niet mee in de bepaling van het scheidingspercentage, omdat onze mogelijkheden voor sturing op deze monostromen beperkt is.

Is onderdeel van assurance KPMG. Zie het assurance-rapport op pagina 57.

Grondstoffenbeheer

Onze ambitie is om de omvang van de grondstofstromen te verminderen en zo veel mogelijk te komen tot hergebruik van materialen. Waar dat niet mogelijk is, willen we grondstofstromen scheiden zodat de verwerking een minimale impact heeft op het milieu. Voor sommige grondstoffen wordt schaarste

van volledige herbruikbaarheid van materialen zonder kwaliteitsverlies. Het delen van de hier opgedane kennis in bijeenkomsten en cursussen werkt inspirerend.

Om de aanwezige kennis eenvoudiger beschikbaar te maken hebben we meer informatie op ons intranet geplaatst. In overleg met leveranciers hebben we gesprekken opgestart om groepsbrede inkoopafspraken te maken over verpakkingsmaterialen en om zogenaamde 'verpakkingsclausules' te ontwikkelen. Een van de doelstellingen is het verminderen van verpakkingsafval en pallets. Dit veroorzaakt meer dan de helft van de afvalstromen. Door aan de voorkant te sturen op goede afspraken is verbetering mogelijk. Wij streven naar 100% hergebruik van deze pallets.

Het afvalscheidingspercentage jaarlijks verhogen met 10% is dit jaar niet gelukt. We laten een stijging van 0,5% zien ten opzichte van 2011. Al is ons scheidingspercentage momenteel het hoogste van de branche, de ambitie blijft om het scheidingspercentage jaarlijks te verhogen. Om dit doel te behalen zullen er rigoureuze stappen gezet moeten worden en daarom zullen we in 2013 een zero-waste-project opstarten waarin we samen met ketenpartijen onderzoeken hoe we afval nog verder kunnen voorkomen.

We boeken nog steeds (kleinschalige) successen met gescheiden inzameling van afval op onze kantoren waardoor er in een jaar een afvalreductie kan worden gerealiseerd van 50% en een kostenreductie van 40% op onze kantoorlocaties. Dit soort initiatieven doen ertoe omdat ze ons bewustmaken van het belang van afvalscheiding en kostenreductie.

'Slim omspringen met grondstoffen vergt een integrale aanpak'

in de toekomst een issue en voor andere grondstoffen geldt dat de impact op de leefomgeving groot is. In beide gevallen is het belangrijk om op een slimme manier om te springen met grondstoffen en dat vergt een integrale aanpak. Grondstoffenbeheer is een onderwerp dat zowel bij het ontwerp van een project, de aanbesteding, de afspraken met leveranciers als bij de uitvoering van het werk en de afspraken met afvalverwerkers van belang is. Ook opdrachtgevers stellen steeds vaker specifieke eisen op dit terrein.

In 2012 hebben we innovaties en best practices op het gebied van grondstoffenbeheer actiever gedeeld in tal van overleggen. Dit is een lopend proces en wordt met regelmaat herhaald. Een goed voorbeeld is ons project Park 20 | 20 in Hoofddorp waar we aan een serie projecten werken op het full-service-kantorenpark volgens de Cradle to Cradle-(C2C) filosofie. Deze manier van werken (letterlijk van wieg tot wieg) gaat uit

De afvalcalculator is bij al onze werkmaatschappijen geïntroduceerd waar nodig en nuttig. Inmiddels wordt er een nieuwe versie getest bij één van onze bouwbedrijven. Afhankelijk van de testresultaten zal deze vernieuwde versie verder uitgerold worden. Het is een continu proces en daarom vervalt dit onderdeel uit de doelstellingen. Ook BREEAM, een beoordelingsmethode om de duurzaamheidsprestatie van gebouwen te

bepalen, speelt een belangrijke rol ten aanzien van verbeterd grondstoffenbeheer. Een goed voorbeeld is het project Calypso dat onder het BREEAM-label gebouwd is en waar we een afval-scheidingspercentage hebben gerealiseerd van 98%. Ook is de emissie van CO₂ gereduceerd en hebben we de kosten betreffende de afvoer van reststromen met 30% teruggebracht.

We zetten in op verdere kennisopbouw binnen de werkmatschappijen om het gebruik van dit label te stimuleren. Ook nemen we deel aan een landelijk platform van TU Delft en het Dutch Green Building Council (DGBCC) om kennis te delen en te genereren.

De afvalstromen van onze activiteiten in het Verenigd Koninkrijk zijn dit rapportagejaar verder inzichtelijk gemaakt. De grotere hoeveelheid afval in het Verenigd Koninkrijk in vergelijking met Nederland is toe te wijzen aan de stroom afgravingsafval welke in het Verenigd Koninkrijk aanzienlijk is. In Nederland worden grondstromen die vrijkomen na afgravingsactiviteiten vaak direct gebruikt op het project en/of gezien als handelsstroom en niet als afval. In het Verenigd Koninkrijk wel. Dit maakt de hoeveelheden moeilijk te vergelijken tussen beide landen.

GRONDSTOFFENBEHEER

HIGHLIGHTS

- Samen met een van onze afvalverwerkers is er een dashboard ontwikkeld om meer inzicht te krijgen in alle afgevoerde reststromen. Hierdoor hebben we een verbeterd stuurmiddel om de scheidingsresultaten te optimaliseren.

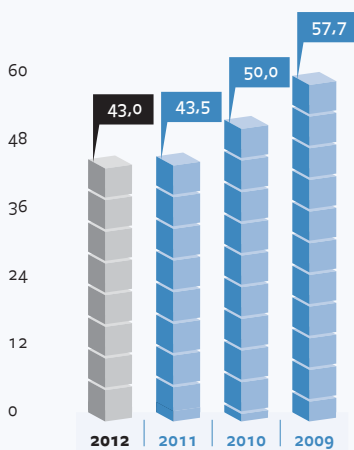
DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

- Afvalscheidingspercentage verhogen met 10%.
- Deelgebieden toeleveringsketen en duurzaam grondstoffenbeheer verder integreren.
- Verpakkingsafval verminderen in overleg met leveranciers en hiervoor beleid maken.

ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Innovaties en best practices op het gebied van grondstoffenbeheer actiever delen en de aanwezige kennis eenvoudiger beschikbaar maken.
- Groepsbrede inkoopafspraken verpakkingsmaterialen en verpakkingsclausules ontwikkelen.
- Gesprekken voeren met leveranciers over 100% hergebruik pallets.

Reststromen in bouw- en slooafval
(in %)

Samenleving

MANAGEMENTSTATEMENT

We zijn onderdeel van de samenleving en daarbij past dat we ook verbinding maken met de partijen in die samenleving. Dat geldt voor onze projecten die effecten hebben op de directe (werk)omgeving. We minimaliseren die effecten en zetten in op een open en eerlijke communicatie met betrokken partijen. Maatschappelijke verbinding speelt niet alleen een rol bij onze projecten maar ook bij de inzet voor goede doelen in de samenleving. We tonen maatschappelijke betrokkenheid door een gericht sponsor- en donatiebeleid, waarbij de actieve betrokkenheid van onze medewerkers centraal staat.

De laatste jaren ontstaat er een beweging dat de overheid steeds meer terugtreedt en de verantwoordelijkheid wordt gedeeld met burgers en bedrijven. De samenleving wordt mondiger en oefent invloed uit op het bedrijfsleven. Voor VolkerWessels biedt dit kansen om een positieve impact te hebben in de samenleving.

COMMUNITY INVESTMENT RESULTAAT 2012

	NL 2012	NL 2011	NL 2010	VK 2012
Aantal partnerships VolkerWessels	39	34	28	2
In 2012 werd 12% van het totale community investment budget besteed aan donaties en 88% aan sponsoring (ten opzichte van 21% donaties en 79% sponsoring in 2011).				
209 van de 760 cursisten van de VolkerWessels Academy staken in partnership met de Stichting Samen voor Zeist de handen uit de mouwen, als onderdeel van de programma's van de VolkerWessels Academy (2011: 25,5%).				

Community Investment

Onder de noemer van Community Investment ondersteunen wij maatschappelijke organisaties in hun werk. Het is onze ambitie om onze investering in de samenleving zo veel mogelijk te verbinden aan initiatieven van medewerkers, waarbij deze activiteiten direct in het verlengde liggen van de kernactiviteiten van ons concern.

Wij tonen onze maatschappelijke betrokkenheid op een aantal manieren en hebben ons sponsor- en donatiebeleid gekoppeld aan de kernwaarden van ons concern. Een belangrijk uitgangspunt van dit beleid – onder de noemer 'Elk initiatief telt' – is dat we de actieve maatschappelijke betrokkenheid van medewerkers belonen. Medewerkers die zich actief inzetten voor een maatschappelijke organisatie kunnen een aanvraag doen voor een financiële bijdrage. Wij kiezen bewust voor een koppeling van het doneren van financiële middelen aan de actieve betrokkenheid van onze medewerkers omdat wij ervan uitgaan dat een maatschappelijke inzet een positieve bijdrage levert aan hun persoonlijke ontwikkeling en dat zij zich door deze beloning meer verbonden voelen met onze onderneming.

In 2012 hebben we centraal zes goede doelen gesteund en talloze initiatieven van medewerkers beloond. Verder hebben we enkele partnerships voortgezet zoals met de IMC Weekendschool en Samen voor Betrokken Ondernemen waarbij financiële donaties altijd gekoppeld worden aan onze eigen inzet. Deze focus blijkt succesvol. Dit jaar konden medewerkers met financiële steun bijvoorbeeld met trots de Alpe d'Huez en Mont Ventoux beklimmen voor het goede doel.

Er zijn veel vrijwilligersorganisaties waar werk blijft liggen omdat ze kampen met financiële tekorten, gebrek aan kennis en netwerken en te weinig vrijwilligers. Wij helpen graag de problemen op te lossen. In de 2012 cursussen van de VolkerWessels Academy hebben wij dagdelen gereserveerd voor maatschappelijk betrokken ondernemen. We staken de handen uit de mouwen en pakten onderhoudswerk aan of deelden onze kennis met beleidsmakers.

De afgelopen jaren hebben wij dit steeds verder uitgebreid en onze inspanningen bleven niet onopgemerkt. Wij ontvingen van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van staatssecretaris Martin van Rijn de 'Meer dan handen Samenwerkingsprijs'. Als belangrijkste reden voor de toekenning noemde de jury dat VolkerWessels een goed voorbeeld is van hoe een organisatie maatschappelijk ondernemen in het beleid kan inbedden. Van Rijn: 'Vrijwilligerswerk helpt de samenleving en verrijkt jezelf. Dit zijn prachtige initiatieven.'

De activiteiten van de Jong VolkerWessels Foundation sluiten naadloos aan bij dit beleid. Het doel van deze stichting is om jonge medewerkers door middel van financiële en niet-financiële support in de gelegenheid te stellen om een bijdrage te leveren aan een maatschappelijk doel. Regelmatig worden projecten onder handen genomen. In lijn met onze doelstellingen zullen we in 2013 de mogelijkheden verkennen van een nieuw project met Jong VolkerWessels, het jongeren netwerk binnen ons concern.

COMMUNITY INVESTMENT

HIGHLIGHTS

- Er zijn 20 goede doelen gesteund in 2012 waar onze medewerkers zich actief voor inzetten.
- Tijdens het TEDx Amsterdam 2012 congres hebben VolkerWessels en TEDx Amsterdam met enthousiasme hun samenwerking gepresenteerd aan de wereld. VolkerWessels heeft het als partner mogelijk gemaakt voor TEDx om de CO₂-emissie van haar evenement te compenseren door het beschikbaar stellen en installeren van zonnepanelen op het dak van basisschool 'De Ark' in Amsterdam-Buitenveldert. Zo hebben wij TEDx geholpen om haar negatieve impact op het milieu te compenseren en dragen we bij aan een lagere energierekening voor de school en blijven tegelijkertijd dicht bij onze corebusiness.

DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

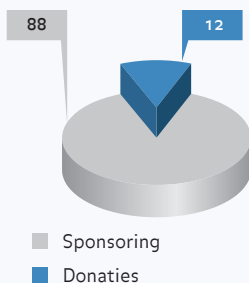
- Verhogen van het aantal donaties ten behoeve van initiatieven van medewerkers met 10% (70% sponsoring versus 30% donaties).
- Verhogen van het aantal medewerkers dat MVO-activiteiten in de samenleving uitvoert in de VolkerWessels Academy met 25%.
- Opstarten van een nieuwe project vanuit de Jong VolkerWessels Foundation.

ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Aanscherping van het sponsor- en donatiebeleid, naar activiteiten die direct in het verlengde liggen van onze kernactiviteiten.
- Overleg met het bestuur van Jong VolkerWessels over een nieuw MVO-project.

Community Investment

(verhouding sponsoring en donaties in %)

OMGEVINGSMANAGEMENT

RESULTAAT 2012

Er zijn tot nu toe **72** projecten aangemeld bij 'Bewuste Bouwers' (2011: 36, 2010: 6).

In het Verenigd Koninkrijk zijn **50** projecten gecertificeerd volgens het 'Considerate Constructors Scheme'.

Omgevingsmanagement

Omgevingsmanagement speelt een steeds grotere rol. Wij communiceren met belangengroepen in de samenleving en streven naar een goede relatie met de omgeving waar wij deel van uitmaken, zodat onze projecten zo optimaal mogelijk uitgevoerd kunnen worden, zowel voor de omgeving als voor onszelf.

Vooraf in een stedelijke omgeving kan een bouwplaats voor overlast zorgen. We hebben vaak te maken met een breed spectrum van belangen, variërend van het beperken van de geluidsoverlast en maatregelen om verkeersdoorstroming te bevorderen tot aan aandacht voor ecologische aspecten en goede conditionering – vergunningen, leidingen etc. Het beperken van de negatieve impact en het rekening houden met anderen is van groot belang om onze maatschappelijke waarde als bouwer te kunnen laten zien. Steeds meer opdrachtgevers stellen hoge eisen op dit gebied en dat leidt tot verdere professionalisering van omgevingsmanagement. We doen dat niet alleen omdat opdrachtgevers erom vragen maar ook vanuit intrinsieke drijfveren. Mensen binnen en buiten de bouwwereld, eigen medewerkers, opdrachtgevers, werknemers, passanten langs een bouwplaats verwachten steeds meer van de maatschappelijke rol die bouwbedrijven hebben. Goede communicatie met de omgeving is cruciaal en zorgt ervoor dat we samen tot betere resultaten komen.

Een goed voorbeeld is de herbouw van de zendmast in Hooger-smilde die door brand verwoest was. Wij herbouwden de stalen mast van circa 220 meter in recordtempo om de ontvangstkwaliteit in Noord Nederland zo snel mogelijk op niveau te krijgen. De omgeving bleek ongelooflijk trots en geïnteresseerd en kon een kijkje nemen op het project. Ook de lokale autoriteiten

‘Goede communicatie met de omgeving is cruciaal’

waren bereid om de nodige vergunningen snel af te geven om daarmee vertraging van het herstel te voorkomen.

Bewuste Bouwers

Communicatie met de omgeving is cruciaal en wij laten ons toetsen door Bewuste Bouwers. VolkerWessels is een van de initiatiefnemers van deze stichting die tot doel heeft de relatie van bouwplaatsen met hun omgeving te verbeteren. ‘Bewuste Bouwers’ toetst aan de hand van een gedragscode voor bouwplaatsen of er bewust, veilig, verzorgd, milieubewust en sociaal gewerkt wordt. In 2012 hebben we best practices over dit initiatief gedeeld in managementmeetings en cursussen. Het aantal certificaten is gegroeid naar 72 in 2012 (36 in 2011). Daarmee hebben we onze doelstelling behaald en deze zal verder worden aangescherpt.

In het Verenigd Koninkrijk is het vergelijkbare ‘Considerate Constructors Scheme’ van toepassing. Onze Britse werkmaatschappijen hebben in 2012 maar liefst 50 projecten gecertificeerd volgens deze standaard.

Medewerkers **ontwikkelen** via MBO

‘VolkerWessels is een inspirerend voorbeeld voor andere bedrijven hoe je op een eenvoudige manier medewerkers ontwikkelt via community involvement en werknemersvrijwilligerswerk. Mijn suggestie zou zijn om MBO (Maatschappelijk Betrokken Ondernemen) ook voor andere (HR) onderdelen in de organisatie in te bedden zoals bij Management Development, maar ook gericht voor de young professionals in de organisatie. En je expertise gericht inzetten in de lokale samenleving, bijvoorbeeld bij prepensioen/prevut, leegloopuren en dat in partnerschap met lokale non-profit-organisaties. In de toekomst wellicht in een lokale sociale coalitie waar bedrijven gezamenlijk de handen ineen slaan?’

Esther Schoustra-Hofstede, Directeur Stichting Samen voor Betrokken Ondernemen

Ontwikkeling van kennis

Wij bundelen onze kennis en ervaring in een vakgroep omgevingsmanagement. Deze vakgroep stimuleert in- en externe uitwisseling van kennis en geeft met omgevingsmanagers concreet vorm aan omgevingsmanagement van projecten. We streven ernaar dit steeds sterker te borgen in de praktijk en zien de bewustwording groeien. Onze kennis wordt verder versterkt in nieuwe leergangen voor tender- en omgevings-

managers die in 2012 van start zijn gegaan. Omgevingsmanagement is als onderwerp inmiddels ingebed in 5 interne cursussen. Verder hebben we informatie gedeeld met communicatiecollega's uit de werkmaatschappijen over de klachten die we binnenkrijgen via onze corporate website. In 2012 ontvingen we 25 klachten (18 klachten in 2011) die we binnen 24 uur in behandeling namen.

OMGEVINGSMANAGEMENT

HIGHLIGHTS

- In 2012 verkregen we de opdracht voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van De Nieuwe Warmteweg (DNWW) in Rotterdam, een net van 26 km dubbele transportleiding dat restwarmte transporteert van AVR-Rozenburg naar het centrum van de stad en het Rotterdamse havengebied. Het gebruik van deze restwarmte, die anders in de atmosfeer verdwijnt of geloosd wordt op oppervlaktewater, draagt in belangrijke mate bij aan de klimaatdoelstellingen van het Rotterdam Climate Initiative. Het werk gebeurt merendeels nabij woonwijken in een kinderrijke omgeving. In een van de wijken moest een kinderspeelplaats wijken voor de aanleg van het warmtenet. Om iets terug te doen voor de kinderen hebben wij op een warme dag een ijscokar geplaatst en kregen alle kinderen een ijsje.
- Om de bereikbaarheid van Brabant over het water te verbeteren, leggen wij de Zuid-Willemsvaart om. Omgevingsmanagement is cruciaal en goed samenspel de sleutel tot succes. Voor de aanleg moesten circa 40 woningen worden onteigend en ook andere bewoners hebben soms overlast. Door goed situatieafhankelijk te communiceren – vaak in een-op-een communicatie – en afspraken na te komen zijn we in staat het vertrouwen van bewoners te krijgen, ook als zij overlast ervaren. Het leidt ertoe dat bewoners zich serieus genomen voelen en zich zelfs als ambassadeur voor het project gedragen.
- In de Arnhemse binnenstad ontwikkelen wij een Kenniscluster, een hoogwaardig gebouw voor de Bibliotheek, het Historisch Museum, Kunstbedrijf en Volksuniversiteit. Het Kenniscluster grenst aan de Arnhemse historische kelders, waarmee een ondergrondse verbinding wordt gemaakt. Dankzij goede communicatie met omwonenden en een nauwgezette planning werd in het voorjaar van 2012 in tien uur tijd de betonnen kelder gestort vanuit 200 betonwagens, tot tevredenheid van alle partijen.

DOELSTELLINGEN 2012 – 2014

- Inbedden thema omgevingsmanagement in 5 interne cursussen.
- Minimaal 100 projecten aanmelden bij 'Bewuste Bouwers'.

ACTIES DIE IN 2013 LOPEN

- Delen best practices over het Bewuste Bouwers-initiatief.
- Verder uitrollen leerprogramma's voor tender- en omgevingsmanagers.

Samen de bouw nog **mooier maken**

‘VolkerWessels is een bouwer die haar verantwoordelijkheid voor de maatschappij serieus neemt. Als één van onze initiatiefnemers liet ze al vroeg zien bewust bouwen belangrijk te vinden. Het aantal bouwplaatsen dat VolkerWessels bij ons aanmeldt neemt ieder jaar toe en tijdens de audits op de bouwplaats merken we dat het steeds meer gaat leven. De medewerkers zijn zich meer bewust van de impact die hun gedrag heeft op de omgeving en dus op het imago van het bedrijf. Zij denken mee over verbeterpunten.

Want er is natuurlijk altijd ruimte voor verbetering; bouwen is tenslotte mensenwerk. Het blijft een uitdaging om niet alleen je eigen medewerkers, maar ook alle leveranciers en onderaannemers volgens jouw manier te laten werken. En de verzorgde uitstraling van de bouwplaats schiet er in een drukke periode ook weleens bij in. Vanuit Bewuste Bouwers helpen wij graag om iedereen op de bouwplaats scherp te houden. Samen kunnen we de bouw nog mooier maken!’

Margo Dierick, Directeur Stichting Bewuste Bouwers

Over dit verslag

In dit laatste hoofdstuk geven wij u meer achtergrondinformatie over de totstandkoming van ons duurzaamheidsverslag, welke keuzes zijn gemaakt en wat wij verstaan onder kernbegrippen uit de strategie.

CR-strategie

Hieronder treft u een toelichting aan op de vier deelgebieden en tien thema's die daaruit voortvloeien.

Markt

Om de wensen van de klant op een duurzame manier te bedienen denken wij mee in alternatieven. Duurzame concepten tonen aan dat klantgerichtheid goed samengaat met gezonde economische prestaties. Al onze innovaties dragen bij aan duurzaam bouwen en komen tot stand in samenwerking met opdrachtgevers en leveranciers. De thema's in dit deelgebied 'Markt' waar wij ons op focussen zijn:

Innovatie VolkerWessels is een innovatief bouwconcern.

Het ondernemerschap en de creativiteit van onze medewerkers resulteren in tal van innovatieve concepten als oplossing of verbetering voor de markt. In het afgelopen jaar zijn nieuwe concepten op de markt gebracht die onze impact op het milieu verminderen en wij lopen voorop om daarin bij te dragen.

Toeleveringsketen Een belangrijke schakel om onze ambities te verwezenlijken, is onze samenwerking met de toeleveringsketen. VolkerWessels neemt haar verantwoordelijkheid als opdrachtgever serieus en heeft daartoe onder meer de Leidende Principes Opdrachtgevend Bouwbedrijf ondertekend. VolkerWessels streeft ernaar om in al haar algemene voorwaarden en inkoopcontracten relevante MVO-clausules op te nemen voor bijvoorbeeld thema's als energie, transport, afval en kinderarbeid.

Medewerkers

Wij zorgen voor een veilige werkomgeving waarin medewerkers zichzelf vanuit een duurzaam perspectief kunnen blijven ontwikkelen. Wij bouwen een cultuur waar ethisch ondernemen en duurzaam leidinggeven optimaal tot hun recht komen. Geïnspireerd door de diversiteit die VolkerWessels kenmerkt, creëren wij ruimte voor diversiteit. De thema's in dit deelgebied 'Medewerkers' waar wij ons op focussen zijn:

Veiligheid & Gezondheid VolkerWessels werkt continu aan een veilige werkomgeving voor haar medewerkers, onderaannemers en eenieder die te maken heeft met onze activiteiten. Het VCA-certificaat is daarbij een belangrijk instrument. Ook de gezondheid van onze medewerkers heeft onze aandacht. Om ervoor te zorgen dat onze werkzaamheden zodanig uitgevoerd worden dat elke vorm van persoonlijk letsel en schade aan de gezondheid worden voorkomen heeft iedere werkmaatschappij een eigen veiligheidsbeleid. Omdat de ernstige ongevallen ons zorgen baren, heeft de Raad van Bestuur besloten het veiligheidsbeleid te intensiveren. De doelstelling is om de veiligheidscultuur te verbeteren.

Integriteit Het blijft van groot belang dat opdrachtgevers, aandeelhouders, bouwpartners en anderen vertrouwen stellen in onze onderneming. Daarom conformeren wij ons aan algemeen aanvaarde maatschappelijke normen en waarden, aan wetten en regels, in het bijzonder bij de verwerving en uitvoering van opdrachten. Wij verwachten van onze mensen dat zij zich integer opstellen, afspraken nakomen en zorgvuldig handelen en geven daar intern ook alle aandacht aan. Onze ondernemingsintegriteit blijft een belangrijk punt op onze duurzaamheidsagenda.

Training & Ontwikkeling Opleiden binnen VolkerWessels kent een lange historie en het belang van een levenlang leren zit in de genen van ons concern. Wij blijven onverminderd focussen op een continue ontwikkeling van onze medewerkers, want hun kennis, kunde en enthousiasme vormen de basis voor goede prestaties. De doelstelling van onze opleidingsprogramma's is om ambities te formuleren en de bewustwording te vergroten en integratie van het thema duurzaamheid in de VolkerWessels Academy te intensiveren.

Diversiteit Goede medewerkers zijn voor de groei van ons concern van groot belang. Een diversiteit aan talent houdt de onderneming flexibel en sterk. Bij het stimuleren van diversiteit kijken wij naar de man-vrouwverhouding en naar de diversiteit in kennis, ervaring en achtergrond (talent). Er is onderzoek gedaan naar de doorgroeimogelijkheden van vrouwen binnen het concern en is er aandacht gegeven aan de balans tussen werk en privé. Op basis daarvan heeft VolkerWessels een belangrijke rol opgepakt. Zij stimuleert een gelijke loopbaanontwikkeling voor mannen en vrouwen en moedigt vrouwen aan zich te blijven ontwikkelen met (vervolg)opleidingen.

Milieu

VolkerWessels erkent haar impact op het milieu en neemt haar verantwoordelijkheid voor toekomstige generaties door vervuiling en verspilling zo veel mogelijk tegen te gaan, materialen duurzaam in te kopen en inzicht te krijgen in haar carbon footprint zodat reductiedoelstellingen geformuleerd kunnen worden. De thema's in dit deelgebied 'Milieu' waar wij ons op focussen zijn:

CO₂ Onze opdrachtgevers stellen steeds hogere eisen op het gebied van onze inspanningen om CO₂-emissie te reduceren. Wij brengen daarom onze carbon footprint in kaart en formuleren doelstellingen om CO₂-emissies te reduceren. Wij nemen daar onder meer in mee: ons uitgebreide wagen- en machinepark, onze asfaltinstallaties, onze inkoop, het energieverbruik gedurende de levensduur van de gebouwen die wij opleveren en de manier waarop wij beter kunnen omgaan met afval (recycling). Ook hebben wij de ambitie om het energieverbruik van eigen kantoren en bedrijfshallen te verminderen, materialen met een lage CO₂-footprint toe te passen, een uitgebalanceerd auto(mobiliteits)beleid in te voeren en bijvoorbeeld te gaan werken met CO₂-neutraal materieel.

Grondstoffenbeheer VolkerWessels streeft naar verduurzaming van de keten. Wij willen zo veel mogelijk materialen gebruiken die bij voorkeur gewonnen worden onder menswaardige omstandigheden en met respect voor de (natuurlijke) omgeving. Zo heeft VolkerWessels bijvoorbeeld het FSC convenant ondertekend en worden steeds meer materialen opnieuw gebruikt. Afvaldata zijn belangrijk, zowel financieel als met betrekking tot het milieu. Een goed overzicht van de hoeveelheid afval geproduceerd door VolkerWessels-projecten kan leiden tot verbetering in efficiëntie en productiviteit van projecten. De doelstelling van VolkerWessels is om de hoeveelheid afval te verminderen door preventief inkopen en de optimalisatie van het scheiden van afvalstromen.

Samenleving

Als onderdeel van de samenleving maken wij verbinding met onze omgeving. Door de actieve betrokkenheid van onze medewerkers voegen wij waarde toe aan de samenleving in het algemeen en aan maatschappelijke organisaties in het bijzonder. De thema's in dit deelgebied 'Samenleving' waar wij ons op focussen zijn:

Community Investment Door VolkerWessels wordt jaarlijks een substantieel bedrag gereserveerd voor donaties en sponsoring. Ook door werkmaatschappijen worden veel middelen beschikbaar gesteld voor goede doelen. Doelstelling is om op concernniveau een donatiebeleid vorm te geven dat past binnen de uitgangspunten van het Corporate Responsibility-beleid. Eén van de doelen is om medewerkers te verbinden rondom duurzame initiatieven en actieve participatie van medewerkers te genereren (bottom-up), want elk initiatief telt.

Omgevingsmanagement Omgevingsmanagement staat voor bewustzijn van en inzicht krijgen in de effecten van de werkzaamheden van VolkerWessels op onze directe (werk)omgeving. Als concern willen wij proactief communiceren met en luisteren naar deze omgeving. Om deze intenties te onderstrepen is VolkerWessels onder meer nauw betrokken bij het Bewuste Bouwers-initiatief en wordt omgevingsmanagement meegenomen in de 'toolbox meetings' op de bouwplaats.

Scope

In dit verslag rapporteren we over onderaannemers en toeleveranciers als wij samen met hen innovaties ontwikkelen. Wij rapporteren niet over hun veiligheids- of CO₂-prestaties. Dit betekent niet dat er geen zicht op is. Daar waar de CO₂-prestatieladder bijvoorbeeld eist dat wij voorwaarden stellen aan onderaannemers en toeleveranciers, hebben wij inzicht in hun footprint. Omdat dit een beperkt inzicht is, hebben wij ervoor gekozen dit buiten onze verslaggeving te houden. Verder hebben wij besloten in dit verslag de prestaties van onze werkmaatschappijen in het Verenigd Koninkrijk mee te nemen. Daarmee is de scope van onze verslaggeving verder verbreed. De data van onze Britse werkmaatschappijen worden apart vermeld per thema in dit verslag. Ten opzichte van 2011 is het aantal rapporterende Britse werkmaatschappijen uitgebreid; in 2012 rapporteert VolkerRail UK ook volledig mee naast de werkmaatschappijen VolkerFitzpatrick, VolkerHighways, VolkerLaser en VolkerStevin.

Reikwijdte

De primaire doelgroep van dit verslag wordt gevormd door stakeholders die geïnteresseerd zijn in onze activiteiten in Europa – hoofdzakelijk Nederland en het Verenigd Koninkrijk – waar wij op een breed terrein onze activiteiten ontplooiën in diverse sectoren. Onze activiteiten in de Verenigde Staten en Canada spelen zich niet op zo'n breed terrein af en hebben daarmee een ander karakter. De verslaggeving over deze landen is mede om die reden minder relevant voor onze stakeholders in Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Na een afweging door de Raad van Bestuur is expliciet gekozen voor het beperken van de scope 2012 tot Nederland en het Verenigd Koninkrijk, vanuit de overtuiging dat dit het beste recht doet aan de informatiewensen van de stakeholders. De buitenlandse projecten die door onze Nederlandse entiteiten worden uitgevoerd vallen buiten de scope van deze rapportage. Wij hebben de intentie om in de toekomst de scope stapsgewijs uit te breiden.

In dit verslag hebben wij combinaties of vennootschappen opgenomen waarin wij overheersende zeggenschap hebben. Een combinatie waarin sprake is van joint control is niet meegenomen. Deze handelwijze komt overeen met de financiële verslaglegging en is in lijn met de verwerking onder IFRS, de internationale standaard voor financiële verslaggeving.

De CR-strategie van de Britse werkmaatschappijen is in lijn gebracht met de concernstrategie. De herziene strategie werd opgesteld op basis van marktonderzoek, best practices in de sector en de strategie van VolkerWessels. In de strategie voor de Britse groep zijn 12 thema's gedefinieerd die qua definities licht afwijken van hetgeen we in Nederland hanteren. Ten aanzien van de thema's 'Integriteit', 'Veiligheid & Gezondheid' en 'Grondstoffenbeheer' is er een afwijking in definities. Dit zal indien van toepassing, worden toegelicht in het desbetreffende onderdeel van dit verslag.

GRI

Wij conformeren ons aan de internationaal erkende richtlijnen van het Global Reporting Initiative (GRI) en rapporteren over het kalenderjaar 2012 volgens niveau B+ van deze richtlijn.

Gegevensverzameling

Voor het op uniforme wijze verzamelen van gegevens hebben wij een rapportagehandboek samengesteld voor Nederland en het Verenigd Koninkrijk. Voor het berekenen van de CO₂-footprint van zowel onze Nederlandse als Britse bedrijfsactiviteiten hanteren we het GHG-protocol en de conversiefactoren die door SKAO zijn gedefinieerd voor de Nederlandse situatie.

VolkerWessels maakt gebruik van het datamanagementsysteem 'credit360' om alle duurzaamheidsgegevens te verzamelen. Met dit systeem heeft VolkerWessels tot doel haar gegevensverzameling, validatie en analyse continu verder te verbeteren en te professionaliseren.

Externe Assurance

Om een betrouwbaar beeld te geven van onze data en bijbehorende toelichting hebben wij KPMG gevraagd onze verslaggeving over Nederland en het Verenigd Koninkrijk te verifiëren en een accountantsverklaring af te geven. Dit heeft zij gedaan voor geselecteerde indicatoren op de thema's 'Veiligheid & Gezondheid', 'CO₂', 'Grondstoffenbeheer', 'Integriteit' en 'Toeleveringsketen' (zie pagina 57).

Assurance-rapport

Aan de lezers van het Duurzaamheidsverslag 2012 van Koninklijke Volker Wessels Stevin N.V.

Introductie

De Directie van Koninklijke VolkerWessels Stevin N.V. (verder: ‘VolkerWessels’) heeft ons verzocht zekerheid te verschaffen bij geselecteerde indicatoren over de Nederlandse en Engelse activiteiten in het Duurzaamheidsverslag 2012 (verder: het Verslag). De Directie van VolkerWessels is verantwoordelijk voor het opstellen van het Verslag, waaronder de geselecteerde indicatoren, en het bepalen van de te rapporteren materiële onderwerpen. Het is onze verantwoordelijkheid een assurance-rapport inzake de geselecteerde indicatoren in het Verslag te verstrekken gebaseerd op de hieronder omschreven werkzaamheden.

Reikwijdte van onze opdracht

Onze werkzaamheden waren gericht op het verschaffen van een beperkte mate van zekerheid of de indicatoren en bijbehorende toelichting voor de thema’s toeleveringsketen, veiligheid en gezondheid, CO₂, integriteit en grondstoffenbeheer voor zowel de Nederlandse als de Engelse activiteiten, aangemerkt met een (*) in het Verslag, in alle van materieel belang zijnde aspecten, zijn weergegeven in overeenstemming met de hierna beschreven verslaggevingscriteria.

De werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid zijn gericht op het vaststellen van de plausibiliteit van informatie en zijn geringer in diepgang dan de werkzaamheden die worden verricht bij het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. We verstrekken geen zekerheid bij de haalbaarheid van de doelstellingen, verwachtingen en ambities van VolkerWessels.

Verslaggevingscriteria

VolkerWessels hanteert de Sustainability Reporting Guidelines (G3.1) van de Global Reporting Initiative (GRI), in samenhang met interne richtlijnen, voor het rapporteren van de indicatoren, zoals omschreven in het hoofdstuk ‘Over dit verslag’. De informatie bij de geselecteerde indicatoren in het Verslag moet worden beschouwd in samenhang met deze toelichting. Wij zijn van mening dat de verslaggevingscriteria toepasbaar zijn binnen de context van onze assurance-opdracht.

Assurance-standaarden

We hebben onze opdracht uitgevoerd in overeenstemming met de Standaard 3410N ‘Assurance-opdrachten inzake maatschappelijke verslagen’ van het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants. Op basis van deze standaard is het onder andere vereist dat de leden van het assurance-team over de specifieke kennis, vaardigheden en vaktechnische bekwaamheden beschikken die nodig zijn om de informatie in het Verslag

te kunnen begrijpen, de vereiste assurance-informatie te kunnen identificeren en verzamelen alsmede dat die leden voldoen aan de vereisten van de Ethische Code voor Professionele Accountants van de IFAC, inclusief onafhankelijkheid.

Werkzaamheden

We hebben de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- het afnemen van interviews met medewerkers die verantwoordelijk zijn voor het analyseren en rapporteren van de geselecteerde indicatoren;
- het evalueren van de systemen en processen voor informatieverzameling, interne controles en verwerking van de informatie over de geselecteerde indicatoren;
- het bezoeken van drie locaties in Nederland en één locatie in het Verenigd Koninkrijk met als doel het beoordelen van de betrouwbaarheid van de geselecteerde indicatoren;
- het beoordelen van interne en externe documentatie, op basis van deelwaarnemingen, om te bepalen of de data bij de geselecteerde indicatoren adequaat zijn onderbouwd;
- een analytische beoordeling van de data en trends met betrekking tot de geselecteerde indicatoren;
- het vaststellen van consistentie van de overige informatie in het Verslag 2012 met de informatie met betrekking tot de geselecteerde indicatoren.

Tijdens ons onderzoek hebben wij de noodzakelijke wijzigingen in het Verslag besproken met VolkerWessels en hebben wij vastgesteld dat deze wijzigingen adequaat zijn verwerkt in de definitieve versie.

Conclusie

Uit onze werkzaamheden is niet gebleken dat de geselecteerde indicatoren voor de Nederlandse en Engelse activiteiten, aangemerkt met een (*) in het Verslag, in alle van materieel belang zijnde aspecten, niet zijn weergegeven in overeenstemming met de verslaggevingscriteria.

Ter vergelijking opgenomen parameters niet onderzocht

Op de in het Verslag opgenomen vergelijkende data van de geselecteerde indicatoren met betrekking tot 2010 is geen assurance uitgevoerd. Dit is ook het geval voor de vergelijkende data van de geselecteerde indicatoren van het Verenigd Koninkrijk met betrekking tot 2011. Derhalve verstrekken wij geen zekerheid over deze ter vergelijking opgenomen data.

Observatie

Zonder dat deze observatie de strekking van ons assurance-rapport aantast verdient het volgende naar onze mening aandacht:

VolkerWessels heeft een aantal doelstellingen op het gebied van duurzaamheid geformuleerd voor de Nederlandse activiteiten.

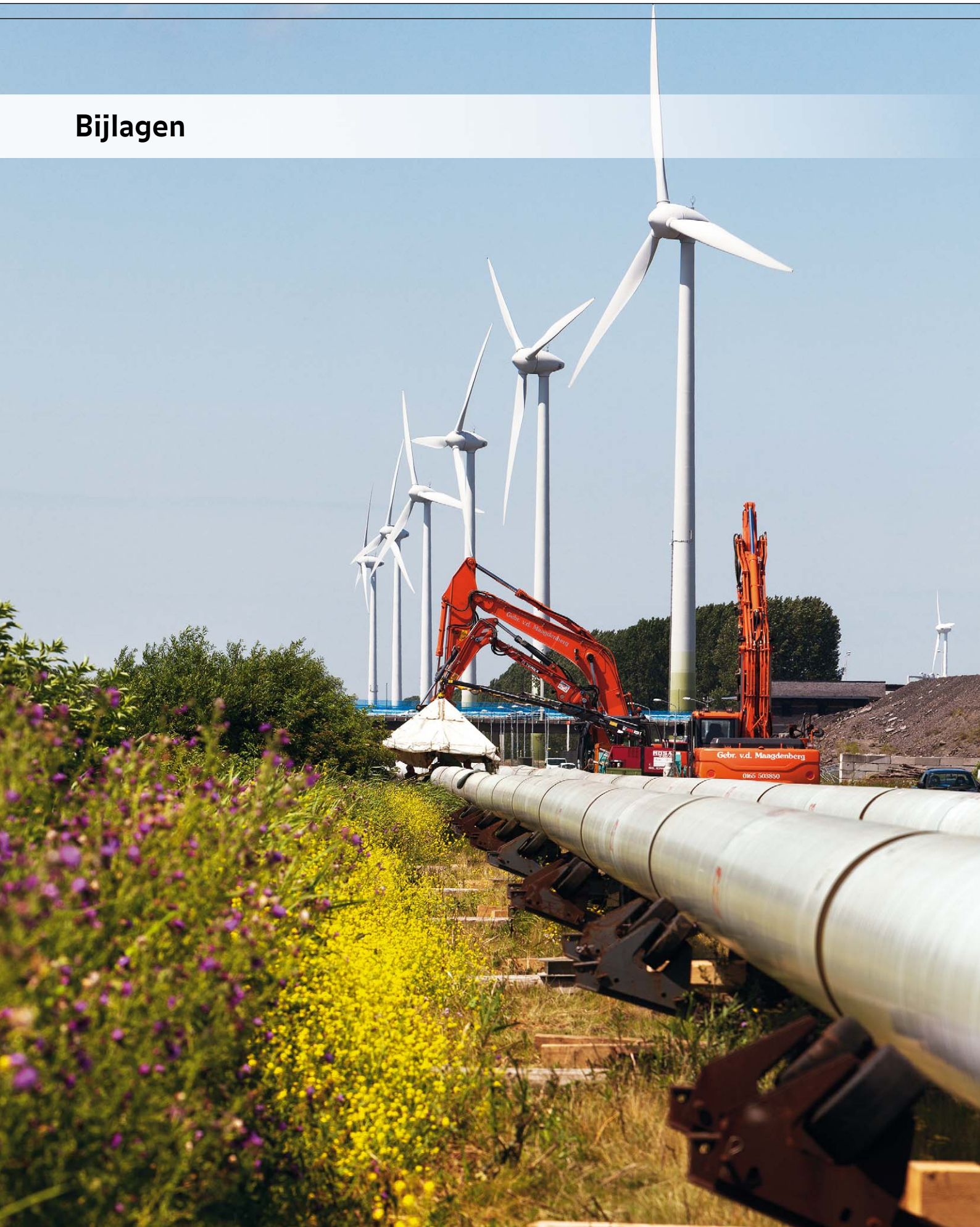
Een aantal van de Nederlandse werkmaatschappijen bepalen onafhankelijk hiervan hun eigen doelstellingen. Dit kan betekenen dat de som van de doelstellingen van de werkmaatschappijen niet overeenkomt met de gestelde doelstellingen op concernniveau. Wij adviseren VolkerWessels ervoor te zorgen dat de individuele doelstellingen van de Nederlandse werkmaatschappijen in totaliteit aansluiten op de voor de Nederlandse activiteiten geformuleerde concerndoelstellingen. Tevens raden wij VolkerWessels aan de doelstellingen op concernniveau uit te breiden naar de buitenlandse activiteiten van VolkerWessels.

Amstelveen, 9 april 2013

KPMG Sustainability,
onderdeel van KPMG Advisory N.V.

W.J. Bartels RA, partner

Bijlagen

GRI G3.1 overzicht

Strategie en analyse			
Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
1.1	Een verklaring van de raad van bestuur over de relevantie van duurzame ontwikkeling voor de organisatie en haar strategie.	VG	8, 10–12
1.2	Beschrijving van belangrijke gevolgen, risico's en mogelijkheden.	VG VF	1–56 24–27

Organisatieprofiel			
Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
2.1	Naam van de organisatie.	VO	
2.2	Voornaamste merken, producten en/of diensten.	VG	4–5
2.3	Operationele structuur van de organisatie, met inbegrip van divisies, werkmaatschappijen, dochterondernemingen en samenwerkingsverbanden.	VG VF	5 60–63
2.4	Locatie van het hoofdkantoor van de organisatie.	BO	
2.5	Het aantal landen waar de organisatie actief is en namen van landen met ofwel grootschalige activiteiten, ofwel met specifieke relevantie voor de duurzaamheidskwesties die in het verslag aan de orde komen.	VG	5
2.6	Eigendomsstructuur en de rechtsvorm.	VF	13
2.7	Afzetmarkten (geografische verdeling, sectoren die worden bediend en soorten klanten/begunstigden).	VG VF	5 4, 32–47
2.8	Omvang van de verslaggevende organisatie.	VG	55–56
2.9	Significante veranderingen tijdens de verslagperiode wat betreft omvang, structuur of eigendom.	VG	55–56
2.10	Onderscheidingen die tijdens de verslagperiode werden toegekend.	VG	21, 22, 31, 43, 49

Verslagparameters			
Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
3.1	Verslagperiode waarop de verstrekte informatie betrekking heeft.	VG	56
3.2	Datum van het recentste verslag.	VG ¹	
3.3	Verslaggevingscyclus.	VG	55–56
3.4	Contactpunt voor vragen over het verslag of de inhoud ervan.	VG	9
3.5	Proces voor het bepalen van de inhoud van het verslag met inbegrip van: bepaling relevantie gerapporteerde thema's, materialiteit en stakeholders.	VG	10–12, 54–56
3.6	Afbakening van het verslag (bv. landen, divisies, dochterondernemingen, gehuurde faciliteiten, samenwerkingsverbanden, leveranciers).	VG	55–56
3.7	Specifieke beperkingen voor de reikwijdte of afbakening van het verslag.	VG	55–56
3.8	Basis voor verslaggeving over samenwerkingsverbanden, dochterondernemingen in gedeeltelijk eigendom, gehuurde faciliteiten, uitbestede activiteiten of andere entiteiten welke impact kunnen hebben op de vergelijkbaarheid van de gerapporteerde data over de jaren.	VG	55–56
3.9	De technieken en berekeningsgrondslagen voor gegevensmetingen, waaronder de voor schattingen gebruikte aannames.	VG	55–56
3.10	Uitleg over de gevolgen en reden van eventuele herformuleringen van eerder verstrekte informatie.	NVT	

¹ 26-03-'12

Legenda	VG Volledig gerapporteerd	VO Voorzijde omslag	VF Zie verkort financieel jaarverslag
	PG Partieel gerapporteerd	BO Binnenzijde omslag	VW Zie www.volkerwessels.com > over ons
	NG Niet gerapporteerd		NVT Niet van toepassing

3.11	Significante veranderingen ten opzichte van vorige verslagperiodes ten aanzien van reikwijdte, afbakening of meetmethoden die voor het verslag zijn toegepast.	VG	55-56
3.12	Tabel waarin staat waar in het verslag de standaardonderdelen van de informatievoorziening te vinden zijn.	VG	60-65
3.13	Beleid en huidige praktijk met betrekking tot het betrekken van externe assurance van het verslag.	VG	56

Bestuur, verplichtingen en betrokkenheid

Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
4.1	De bestuursstructuur van de organisatie, met inbegrip van commissies die vallen onder het hoogste bestuurslichaam en verantwoordelijk zijn voor specifieke taken, zoals het bepalen van de strategie of het overzicht over de organisatie.	VF VW	13-15, 50-52
4.2	Geef aan of de voorzitter van het hoogste bestuurslichaam eveneens een leidinggevende functie heeft.	VF	50-52
4.3	Voor organisaties met een enkelvoudige bestuursstructuur: vermeld het aantal onafhankelijke en/of niet-leidinggevende leden van het hoogste bestuurslichaam.	NVT	
4.4	Mechanismen die aandeelhouders en medewerkers de gelegenheid geven om aanbevelingen te doen aan of medezeggenschap uit te oefenen op het hoogste bestuurslichaam.	VF	13
4.5	Een koppeling tussen vergoedingen voor leden van het hoogste bestuurslichaam, topmanagers en leidinggevend (met inbegrip van vertrekregelingen) en de prestaties van de organisatie (met inbegrip van sociale en milieugerelateerde prestaties).	VF	13, 50-52
4.6	Processen waarmee het hoogste bestuurslichaam waarborgt dat strijdige belangen worden vermeden.	VF VW	50-52
4.7	Proces voor het bepalen van de kwalificaties en expertise (met inbegrip van geslacht en/of andere indicatoren met betrekking tot diversiteitsbeleid) van het hoogste bestuurslichaam voor het sturen van de strategie van de organisatie aangaande economische, milieugerelateerde en sociale onderwerpen.	VF VW	50-52
4.8	Intern ontwikkelde missie- of beginselverklaringen, gedragscodes en uitgangspunten die van belang zijn voor de economische, milieugerelateerde en sociale prestaties, met vermelding van de mate van invoering ervan.	VG	23-24, 10-12
4.9	Procedures van het hoogste bestuurslichaam voor het overzien van de inventarisatie en het beheer door de organisatie van economische, milieugerelateerde en sociale prestaties, met inbegrip van relevante risico's en mogelijkheden en naleving van internationaal overeengekomen standaarden en principes.	VG VF	10
4.10	Processen voor het evalueren van de eigen prestaties van het hoogste bestuurslichaam, in het bijzonder betreffende economische, milieugerelateerde en sociale prestaties.	VW	
4.11	Toelichting over de toepassing van het voorzorgsprincipe door de verslaggevende organisatie.	VG	24-27, 50-52
4.12	Extern ontwikkelde economische, milieugerelateerde en sociale handvesten, principes of andere initiatieven die de organisatie onderschrijft.	VG VW	21-56
4.13	Lidmaatschap van verenigingen (zoals brancheverenigingen) en / of nationale / internationale belangenorganisaties.	VG VW	21-56
4.14	Lijst van groepen belanghebbenden die de organisatie heeft betrokken.	VG	10-56
4.16	Benadering van het betrekken van belanghebbenden, waaronder de frequentie ervan per type en groep belanghebbenden.	VG	10-12
4.17	De voornaamste onderwerpen en vraagstukken die naar voren zijn gekomen door de betrokkenheid van belanghebbenden en hoe de organisatie hierop heeft gereageerd, onder meer via haar verslaggeving.	VG	6-12

Milieu prestatie-indicatoren			
Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
EN1	Totale hoeveelheid gebruikte materialen naar gewicht of volume.	PG	24-27
EN2	Percentage van de gebruikte materialen dat bestaat uit afval uit externe bronnen.	NG	
EN3	Direct energieverbruik door primaire energiebron.	VG	44
EN4	Indirect energieverbruik door primaire bron.	VG	41-44
EN5	Energie die bespaard is door besparingen en efficiëntieverbeteringen.	VG	41-44
EN6	Initiatieven ten behoeve van energie-efficiënte of op duurzame energie gebaseerde producten en diensten, evenals verlagingen van de energie-eisen als resultaat van deze initiatieven.	VG	21-25 41-44
EN7	Initiatieven ter verlaging van het indirecte energieverbruik en reeds gerealiseerde verlaging.	VG	21-25, 41-44
EN8	Totale wateronttrekking per bron.	NG	
EN9	Waterbronnen waarvoor wateronttrekking significante gevolgen heeft.	NG	
EN10	Percentage en totaal volume van gerecycled en hergebruikt water.	NG	
EN11	Locatie en oppervlakte van land dat eigendom is, gehuurd wordt, beheerd wordt in of grenst aan beschermde gebieden en gebieden met een hoge biodiversiteitswaarde buiten beschermde gebieden.	NVT	
EN12	Beschrijving van significante gevolgen van activiteiten, producten en diensten op de biodiversiteit in beschermde gebieden en gebieden met een hoge biodiversiteitswaarde buiten beschermde gebieden.	VG	43
EN13	Beschermde of herstelde habitats.	NG	
EN14	Strategieën, huidige maatregelen en toekomstige plannen voor het beheersen van de gevolgen van de biodiversiteit.	VG	43
EN15	Aantal op de rode lijst van de IUCN vermelde soorten en soorten op nationale beschermingslijsten met habitats in gebieden binnen de invloedssfeer van bedrijfsactiviteiten, ingedeeld naar hoogte van het risico van uitsterven.	NG	
EN16	Totale directe en indirecte emissie van broeikasgassen naar gewicht.	VG	41-44
EN17	Andere relevante indirecte emissie van broeikasgassen naar gewicht.	VG	41-44
EN18	Initiatieven ter verlaging van de emissie van broeikasgassen en gerealiseerde verlagingen.	VG	41-44
EN19	Emissie van ozonafbrekende stoffen naar gewicht.	NG	
EN20	NO, SO en andere significante luchtmissies naar type en gewicht.	NG	
EN21	Totale waterafvoer naar kwaliteit en bestemming.	NG	
EN22	Totaal gewicht afval naar type en verwijderingsmethode.	VG	45-47
EN23	Totaal aantal en volume van significante lozingen.	VG ²	
EN24	Gewicht van getransporteerd, geïmporteerd, geëxporteerd of verwerkt afval dat als gevaarlijk geldt op grond van bijlage i, ii, iii en viii van de Conventie van Bazel en het percentage afval dat internationaal is getransporteerd.	PG	45-47
EN25	Benaming, grootte, beschermingsstatus en biodiversiteitswaarde van wateren en gerelateerde habitats die significante gevolgen ondervinden van de waterafvoer en -afvloeiing van de verslaggevende organisatie.	NVT	
EN26	Initiatieven ter compensatie van de milieugevolgen van producten en diensten en de omvang van deze compensatie.	VG	10-53
EN27	Percentage producten dat is verkocht en waarvan de verpakking is ingezameld, naar categorie.	NVT	
EN28	Monetaire waarde van significante boetes en totaal aantal niet-monetaire sancties wegens het niet naleven van milieuwet- en -regelgeving.	VG ³	
EN29	Significante milieugevolgen van het transport van producten en andere goederen en materialen die worden gebruikt voor de activiteiten van de organisatie en het vervoer van personeelsleden.	VG	44
EN30	Totale uitgaven aan en investeringen in milieubescherming naar type.	NG	

² Er zijn geen meldingen bekend bij VolkerWessels met betrekking tot onvoorziene lozingen.

³ Er zijn geen meldingen en/of boetes bij VolkerWessels bekend.

Legenda	VG Volledig gerapporteerd	VO Voorzijde omslag	VF Zie verkort financieel jaarverslag
	PG Partieel gerapporteerd	BO Binnenzijde omslag	VW Zie www.volkerwessels.com > over ons
	NG Niet gerapporteerd		NVT Niet van toepassing

Sociale prestatie-indicatoren: mensenrechten

Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
HR1	Percentage van en totaal aantal aanmerkelijke investeringsovereenkomsten waarin clausules over mensenrechten zijn opgenomen of waarvan de naleving van de mensenrechten is getoetst.	NVT	
HR2	Percentage belangrijke leveranciers en aannemers die getoetst zijn op naleving van de mensenrechten en op getroffen maatregelen.	NG	
HR3	Totaal aantal uren personeelstraining over beleid en procedures betreffende aspecten van mensenrechten die relevant zijn voor de activiteiten, met inbegrip van het percentage van het personeel dat de trainingen gevolgd heeft.	PG	23-24
HR4	Totaal aantal gevallen van discriminatie en de getroffen maatregelen.	NG	
HR5	Activiteiten waarvan is vastgesteld dat daarbij een aanzienlijk risico zou kunnen gelden voor het recht op de uitoefening van de vrijheid van vereniging en collectieve arbeidsonderhandelingen, alsmede de maatregelen die zijn getroffen ter ondersteuning van deze rechten.	NG	
HR6	Activiteiten waarvan is vastgesteld dat er een aanzienlijk risico is van gevallen van kinderarbeid, alsmede de maatregelen die zijn getroffen gericht op de uitbanning van kinderarbeid.	NG	
HR7	Activiteiten waarvan is vastgesteld dat er een aanzienlijk risico is van gevallen van gedwongen of verplichte arbeid, alsmede de maatregelen die zijn getroffen gericht op de uitbanning van gedwongen of verplichte arbeid.	NG	
HR8	Percentage van het beveiligingspersoneel dat training heeft gevolgd in het beleid of de procedures van de organisatie betreffende aspecten van de mensenrechten die relevant zijn voor de activiteiten.	NVT	
HR9	Totaal aantal gevallen van overtreding van de rechten van de inheemse bevolking, alsmede de getroffen maatregelen.	NVT	
HR10	Percentage en het totaal aantal activiteiten die zijn beoordeeld op het naleven van de rechten van de mens en het effect daarvan.	NG	
HR11	Aantal klachten ingediend, behandeld en opgelost met betrekking tot de mensenrechten door middel van een formele procedure.	NG	

Sociale prestatie-indicatoren: arbeidsomstandigheden

Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
LA1	Totale personeelsbestand naar type werk, arbeidsovereenkomst en regio.	VG	36-39
LA2	Totaal aantal en snelheid van personeelsverloop per leeftijdsgroep, geslacht en regio.	VG	36-39
LA3	Uitkeringen aan voltijdmedewerkers die niet beschikbaar zijn voor deeltijdmedewerkers, per grootschalige activiteit.	VG ⁴	
LA4	Percentage medewerkers dat onder een collectieve arbeidsovereenkomst valt.	VG	29
LA5	Minimale opzegtermijn(en) in verband met operationele veranderingen, inclusief of dit wordt gespecificeerd in collectieve overeenkomsten.	VG ⁵	
LA6	Percentage van het totale personeelsbestand dat is vertegenwoordigd in formele gezamenlijke arbo-commissies van werkgevers en werknemers die bijdragen aan de controle op en advies over arbo-programma's.	NG	
LA7	Letsel-, beroepsziekte-, uitvaldagen- en verzuimcijfers en het aantal werk-gerelateerde sterfgevallen per regio.	VG	29-32
LA8	Opleidings-, trainings-, advies-, preventie- en risicobeheersingsprogramma's ten behoeve van personeelsleden, hun families of omwonenden in verband met ernstige ziekten.	PG	29-31
LA9	Afspraken over arbo-onderwerpen vastgelegd in formele overeenkomsten met vakbonden.	VG ⁶	

⁴ VolkerWessels voorziet in een gelijke behandeling van voltijd- en deeltijdmedewerkers.

⁵ Een opzegtermijn van 1 maand is van toepassing conform de wettelijke eisen. In bepaalde CAO's kunnen aangepaste opzegtermijnen van toepassing zijn.

⁶ Vastgelegd in de CAO's.

LA10	Gemiddeld aantal uren dat een werknemer per jaar besteedt aan opleidingen, onderverdeeld naar geslacht en werknemerscategorie.	VG	35
LA11	Programma's voor competentie management en levenslang leren die de blijvende inzetbaarheid van medewerkers garanderen en hen helpen bij het afronden van hun loopbaan.	VG	34-35
LA12	Percentage medewerkers dat regelmatig wordt ingelicht omtrent prestatie- en loopbaanontwikkeling.	VG	33
LA13	Samenstelling van bestuurslichamen en onderverdeling van medewerkers per categorie, naar geslacht, leeftijdsgroep, het behoren tot een bepaalde maatschappelijke minderheid en andere indicatoren van diversiteit.	VG	36-39
LA14	Verhouding tussen basissalarissen van mannen en vrouwen per medewerkerscategorie.	VG	36
LA15	Afspraken en regelingen over hervatting van het werk na ouderschapsverlof, naar geslacht.	VG	36

Sociale prestatie-indicatoren: maatschappij

Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
SO1	Aard, reikwijdte en effectiviteit van alle programma's en methoden die de effecten van de activiteiten op lokale gemeenschappen bepalen en beheren, waaronder vestiging, activiteiten en vertrek.	VG	38, 49-53
SO2	Percentage van en totaal aantal bedrijfseenheden geanalyseerd op corruptiegerelateerde risico's.	NG	
SO3	Percentage van het personeel dat training in anticorruptiebeleid en -procedures van de organisatie heeft gevolgd.	VG	32-33
SO4	Maatregelen die zijn getroffen naar aanleiding van gevallen van corruptie.	VG	32-33
SO5	Standpunten betreffende publiek beleid en deelname aan de ontwikkeling ervan, evenals lobbyen.	VG	11-12, 24
SO6	Totale waarde van financiële en in-natura-bijdragen aan politieke partijen, politici en gerelateerde instellingen per land.	NVT	
SO7	Totaal aantal rechtszaken vanwege concurrentiebelemmerend gedrag, anti-kartel-, en monopolistische praktijken, alsmede de resultaten van deze rechtszaken.	VG ⁷	
SO8	Monetaire waarde van significante boetes en totaal aantal niet-monetaire sancties wegens het niet naleven van wet- en -regelgeving.	NVT	
SO9	Activiteiten met een potentiële en/of daadwerkelijke negatieve impact op lokale gemeenschappen.	PG	21-56
SO10	Preventieve en risicobeperkende maatregelen toegepast bij activiteiten met een aanzienlijk potentieel en/of daadwerkelijk negatieve gevolgen voor lokale gemeenschappen.	PG	21-56

Sociale prestatie-indicatoren: productverantwoordelijkheid

Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
PR1	Levensduurstadia waarin de gevolgen van producten en diensten voor gezondheid en veiligheid worden beoordeeld met het oog op verbetering en het percentage van belangrijke product- en dienstencategorieën die aan dergelijke procedures onderhevig zijn.	PG	43
PR2	Totaal aantal gevallen van niet-naleving van regelgeving en vrijwillige codes betreffende gevolgen voor gezondheid en veiligheid van producten en diensten gedurende de levensduur, naar type resultaat.	NVT	

⁷ Er lopen 2 rechtszaken gerelateerd aan mededingings- en/of kartelrecht in 2012.

Legenda	VG Volledig gerapporteerd	VO Voorzijde omslag	VF Zie verkort financieel jaarverslag
	PG Partieel gerapporteerd	BO Binnenzijde omslag	VW Zie www.volkerwessels.com > over ons
	NG Niet gerapporteerd		NVT Niet van toepassing

PR3	Type informatie over producten en diensten dat verplicht wordt gesteld door procedures en het percentage van belangrijke producten en diensten die onderhevig zijn aan dergelijke informatie-eisen.	VG ⁸	
PR4	Totaal aantal gevallen van niet-naleving van regelgeving en vrijwillige codes betreffende informatie over en etikettering van producten en diensten, naar type resultaat.	NVT	
PR5	Beleid ten aanzien van klanttevredenheid, met inbegrip van resultaten van onderzoeken naar de klanttevredenheid.	VG	51-52
PR6	Programma's voor de naleving van wetten, standaarden en vrijwillige codes met betrekking tot marketingcommunicatie, waaronder reclame, promotie en sponsoring.	NG	
PR7	Totaal aantal gevallen van niet-naleving van regelgeving en vrijwillige codes betreffende marketingcommunicatie, waaronder reclame, promotie en sponsoring, naar type resultaat.	VG ⁹	
PR8	Totaal aantal gegronde klachten over inbreuken op de privacy van klanten en het kwijtraken van klantgegevens.	VG ¹⁰	
PR9	Monetaire waarde van significante boetes wegens het niet-naleven van wet- en -regelgeving betreffende de levering en het gebruik van producten en diensten.	NVT	

Economische prestatie-indicatoren

Profiel	Beschrijving	Niveau van rapporteren	Pagina
EC1	Directe economische waarden die zijn gegeneerd en gedistribueerd, waaronder inkomsten, operationele kosten, personeelsvergoedingen, donaties en overige maatschappelijke investeringen, ingehouden winst en betalingen aan kapitaalverstrekkers en overheden.	VF	
EC2	Financiële implicaties en andere risico's en mogelijkheden voor de activiteiten van de organisatie als gevolg van klimaatverandering.	VG VF	6-7
EC3	Dekking van de verplichtingen in verband met het vastgestelde uitkeringenplan van de organisatie.	VF	54-59
EC4	Significante financiële steun van een overheid.	NVT	
EC5	Spreiding in de verhouding tussen het standaardaanvangssalaris en het lokale minimumloon op belangrijke bedrijfslocaties.	NG	
EC6	Beleid, methoden en deel van uitgaven betreffende lokaal gevestigde leveranciers op belangrijke bedrijfslocaties.	NG	
EC7	Procedures voor lokale personeelswerving en aandeel van het topkader dat afkomstig is uit de lokale gemeenschap op belangrijke bedrijfslocaties.	NG	
EC8	Ontwikkeling en gevolgen van investeringen in infrastructuur en diensten die voornamelijk ten behoeve van het algemeen nut worden geboden door middel van verplichtingen van commerciële aard, dan wel in natura of pro bono.	VG	49-53
EC9	Inzicht in en beschrijving van significante indirecte economische gevolgen, waaronder de omvang ervan.	VF	

⁸ Indien gevraagd conform wet- en regelgeving verstrekt VolkerWessels informatie over haar producten en diensten.

⁹ Geen gevallen van overtreding bekend.

¹⁰ Geen gevallen van overtreding bekend.

Verklarende begrippenlijst

Aantal gewerkte uren	Het totaal aantal gewerkte uren van VolkerWessels medewerkers (exclusief derden). De gewerkte uren worden berekend op basis van de volgende formule: gemiddeld aantal FTE x 260 (werkbare dagen) x 8.
Aantal verzuimdagen ten gevolge van ongevallen	Het totaal aantal verzuimde kalenderdagen als gevolg van een bedrijfsongeval.
Algemene inkoopvoorwaarden	Zijn de algemene bepalingen waarin is vastgelegd onder welke condities VolkerWessels producten en/of diensten van haar toeleveranciers afneemt. Deze voorwaarden worden zo veel mogelijk van toepassing verklaard bij het afsluiten van overeenkomsten met andere partijen.
Asbest / Asbest gelijkend materiaal	Een grijs vezelachtig mineraal, onbrandbaar en warmte-isolerend dat vroeger veel in de bouw werd toegepast.
Bedrijfsafval	Een reststroom die afgevoerd wordt bij onze kantoorlocaties.
Bedrijfsongeval	Een ongeval door of tijdens de uitoefening van betaalde arbeid, uitgezonderd ongevallen tijdens woon-werkverkeer. Het gaat hierbij zowel om ongevallen die leiden tot arbeidsverzuim als om ongevallen zonder verzuim op het werk. NB. Ongevallen tijdens dienstreizen vallen wel onder bedrijfsongevallen.
Bedrijfsongeval met verzuim	Een bedrijfsongeval waarbij de betrokken persoon (VolkerWessels-medewerker) minimaal de daaropvolgende kalenderdag het werk niet kan hervatten vanwege het letsel.
Bewuste Bouwers	Een keurmerk dat een impuls geeft aan de relatie van bouwplaatsen met hun omgeving. Het keurmerk stimuleert goede communicatie met de omgeving van bouwlocaties en maakt de professionaliteit op bouwplaatsen zichtbaar.
Bitumen	Een residu van de aardolieraffinage dat wordt gebruikt als de 'lijm' in asfalt en vaak gebruikt om daken waterdicht te maken.
Bouw en -sloopafval	Bestaat uit de ongesorteerde fractie van grondstoffen, die tijdens werkzaamheden op een bouw- of sloopproject vrijkomen. Op deze fractie moet nog een sorteerbewerking worden toegepast, waardoor er zuivere grondstoffen ontstaan die direct toepasbaar zijn bij de eindverwerker.
Bouwplaatsmedewerker	Een persoon in dienst van een VolkerWessels werkmaatschappij, met inbegrip van personen die zijn ingehuurd van een andere VolkerWessels werkmaatschappij en van stagiaire (personen die werkervaring opdoen en/of opgeleid worden), die (uitvoerende) werkzaamheden verricht op een bouwplaats (of vergelijkbare werklocatie). Op deze medewerker is de CAO voor de Bouwnijverheid van toepassing en hij/zij voldoet aan de definitie zoals gesteld in artikel 88, lid 7 van genoemde CAO.
BREEAM (Building Research Establishment Environmental Assessment Method)	Beoordelingsmethode om de duurzaamheidsprestaties van gebouwen te bepalen. BREEAM stelt een standaard voor een duurzaam gebouw en geeft vervolgens aan welk prestatieniveau het onderzochte gebouw heeft. Het doel is gebouwen te analyseren en een duurzaamheidslabel (pass, good, very good, excellent en outstanding) te geven.
BVGO	Afkorting voor de sector 'Bouw- en Vastgoedontwikkeling' binnen VolkerWessels.
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst.
Carbon footprint	De totale hoeveelheid broeikasgas die in een bepaalde periode is uitgestoten.
Code of Supply	Engelse benaming voor inkoopvoorwaarden.
CO₂	Een gas dat onder andere wordt uitgestoten door het verbranden van fossiele brandstoffen (brandstoffen zoals steenkolen en van aardolie gemaakte producten). CO ₂ is het gas dat voor een groot deel een bijdrage levert aan het broeikaseffect.

Conversie factor	De conversiefactor is voor elke energiestroom en elke brandstof verschillend. Hiermee wordt de CO ₂ -uitstoot berekend. De gehanteerde conversiefactoren door VolkerWessels in 2012 zijn gebaseerd op het GHG-protocol en de conversiefactoren die door SKAO zijn gedefinieerd voor de Nederlandse situatie.
CR-platform	Intern adviesorgaan van VolkerWessels op het gebied van ons Corporate Responsibility-beleid.
DGBC (Dutch Green Building Council)	De DGBC ontwikkelt en beheert keurmerken voor de beoordeling van Nederlandse gebouwen en gebieden op hun duurzaamheidsprestaties.
Dodelijk bedrijfsongeval	Een bedrijfsongeval dat onmiddellijk of binnen 30 dagen na het ongeval leidt tot het overlijden van de betrokken persoon.
Duurzaamheidsclausules	Worden gedefinieerd als bepalingen die betrekking hebben op kernwaarden als maatschappelijke verantwoordelijkheid (bijvoorbeeld mensenrechten, arbeidsomstandigheden, integriteit, transparantie en duurzaamheid / impact op het milieu).
Eigen ontwikkelde en opgeleverde wooneenheden	Zijn wooneenheden die reeds zijn opgeleverd en die de werkmaatschappij daadwerkelijk zelf heeft ontwikkeld (in eigen beheer).
EPC (Energie Prestatie Coëfficiënt)	De eenheid waarin de EPN (Energie Prestatie Norm) wordt uitgedrukt. In het bouwbesluit worden per bouwtype minimumeisen aan de EPC waarde gesteld.
Folie	Zeer dun bladmateriaal dat voornamelijk wordt gebruikt om te verpakken en te isoleren. Door de afvalverwerkers worden zogenaamde 'schone folies' als polyethylenen in aparte foliecontainers ingezameld.
FSC-hout	Hout met het FSC-keurmerk van de Forest Stewardship Council. Dit geeft aan dat het hout afkomstig is uit een bos dat door de FSC-organisatie onafhankelijk is beoordeeld als een goed beheerd bos volgens normen voor milieu, sociale omstandigheden en economie.
Gevaarlijk (chemisch) afval	Dat deel van het totale afval van een bouwplaats of kantoor dat gevaarlijk is voor mens, dier of milieu en volgens de wetgeving als zodanig is geclassificeerd. Bijvoorbeeld: kitkokers, spuitbussen, porschuim, lijmblikken met resten, lege verfblikken, maar ook afgewerkte olie en accu's behoren tot het gevaarlijke afval.
Gips	Een zacht, wit mineraal dat veel wordt gebruikt als een vertragend middel in portlandcement, als kern in bouwplaten, etc. Door afvalverwerkers worden gipsplaten en gipsblokken in aparte containers ingezameld.
GreenHouse Gas (GHG) protocol	Vormt de internationale basis van de rapportage over CO ₂ -emissies.
GRI (Global Reporting Initiative)	Internationaal erkende standaard voor duurzaamheidsverslaggeving.
Grondstoffenbeheer	Staat voor de wijze waarop wij als concern willen omgaan met onze grondstromen. Het verminderen en scheiden van onze reststromen, zodat het optimaal kan worden hergebruikt door onszelf of een andere partij, heeft de prioriteit.
HERA (Highly Ecological Recycling Asphalt)	Nieuwe technologie voor de recycling van asfalt, ontwikkeld door KWS Infra.
Hout A	Schoon niet geschilderd of geïmpregneerd hout die niet verontreinigd is met andere afvalstoffen.
Hout B	Puur hout of hardboard die geschilderd en voorzien van hang en sluitwerk mag zijn. Ook schoon beton, multiplex, spaanplaat en geplastificeerde houtsoorten vallen onder deze categorie. De volgende afvalstoffen maken geen deel uit van Hout B: afvalstoffen, bomen en struiken, geïmpregneerde houtsoorten, vezelplaten, zachtboard en MDF.
HR	Human Resources (afdeling).
Incident Frequency (IF)	Het aantal bedrijfsongevallen met verzuim (of dodelijk) vermenigvuldigd met één miljoen (uur) gedeeld door het aantal gewerkte uren.

Innovatie	Is de ontwikkeling van een nieuw of verbeterd product, concept of dienst. De innovatie is voor zowel het bedrijf als de markt waarvoor zij bestemd is, vernieuwend. Een duurzame innovatie voegt bovendien waarde toe aan het milieu en krijgt binnen VolkerWessels het onderscheidende label 'PlanetFit'.
KPI	De afkorting voor Kwaliteitsprestatie indicatoren.
LCA (Levenscyclusanalyse)	Levenscyclusanalyse (LCA) (ook wel Wieg tot graf analyse genoemd) is een methode om de totale milieubelasting te bepalen van een product gedurende de hele levenscyclus, dat wil zeggen: winning van de benodigde grondstoffen, productie, transport, gebruik en afvalverwerking.
LEAN	'LEAN' is een filosofie en vooral manier van werken waarbij alles en iedereen in de onderneming zich richt op het creëren van waarde in alle processen en het elimineren van verspillingen.
LEED (Leadership in Energy and Environmental Design)	Van oorsprong een Amerikaanse beoordelingsmethode om de duurzaamheid van (het ontwerp van) een gebouw, woning en woongebied te bepalen.
MBO	De afkorting voor Maatschappelijk Betrokken Ondernemen.
Metalen	Worden geduid in Ferro en Non-Ferro. Ferro's zijn ijzer en alle legeringen op basis van ijzer. Non-Ferro's zijn de overige metalen (bijv. aluminium, goud, koper, zink, tin, etc.).
NGO	De afkorting voor een niet-gouvernementele organisatie. Het is een organisatie die onafhankelijk is van de overheid en zich op een of andere manier richt op een verondersteld maatschappelijk belang.
Omgevingsmanagement	Acties die gericht zijn op de omgeving waarbij externe partijen betrokken en gekend worden, zoals bewoners, weggebruikers, bedrijven, media, milieubewegingen, etc.
Ongeval	Een plotseling optredende, ongewilde en onvoorziene gebeurtenis, waarbij de inwerking van een externe oorzaak leidt tot fysiek letsel en waarbij geen sprake is van opzettelijk geweld of voedselvergiftiging (definitie conform het CBS).
Overige medewerkers	Zijn medewerkers met een arbeidsovereenkomst waarop niet de CAO voor de Bouwnijverheid van toepassing is. Hieronder vallen ook vaak directeuren.
Papier en karton	Reststromen die vrijkomen in kantoren en bij verwerking van papier en karton (bijvoorbeeld papier en verpakkingen). Deze fractie mag niet door andere reststromen zijn verontreinigd en als zodanig door de verwerker van kantoren worden afgevoerd.
PEFC hout	Hout/papier van het Programme for the Endorsment of Forest Certification (PEFC) dat bijdraagt aan het bevorderen van duurzaam bosbeheer.
PlanetFit	Is het label dat staat voor duurzame, innovatieve oplossingen van VolkerWessels. Een product, concept of dienst is 'PlanetFit' als het aantoonbaar waarde toevoegt aan de markt en het milieu. Het moet dus financieel rendabel zijn maar ook aantoonbaar de (negatieve) impact op het milieu verminderen. Een innovatie is pas 'PlanetFit' na formele toetsing door het CR-platform en daarmee het hebben verkregen van een PlanetFit-certificaat voor de betreffende innovatie (www.planetfit.nl).
PlusWonen (PlusWoning)	Een woning gebouwd onder het label 'PlusWonen', dat staat voor het duurzame bouwconcept ontwikkeld door VolkerWessels (www.pluswonen.nl).
Puin	Metsel en betonresten die uitgehard zijn. Ook tegelwerk, overige steenachtige materialen met een vermenging van maximaal 10% kalkzandsteen worden toegestaan. De volgende reststromen maken geen deel uit van puin: asfalt, puin uit de petrochemie, gips, gasbeton en gibo afval, puin van schoorstenen en overig verontreinigd puin.

Reststroom	Het gedeelte van de afvalstroom van particulieren, instellingen en bedrijven dat overblijft nadat alle bruikbare en recyclebare afvalstromen uit de hoofdstroom zijn genomen. Binnen VolkerWessels is de reststroom datgene dat overblijft nadat de gangbare grondstoffen (bijv. (beton)granulaten, metalen, papier, karton, zand en hout) uit de hoofdstroom genomen zijn.
Scheidingspercentage	Geeft aan welk percentage van het totale bouw- en sloopafval is gescheiden in de verzameling en verwerking van het afval (op locatie).
Scope 1,2,3 (GHG-protocol)	<p>Scope 1 – Directe emissies door de eigen organisatie, zoals bijvoorbeeld emissies door eigen gas gebruik en emissies veroorzaakt door het eigen wagenpark.</p> <p>Scope 2 – Indirecte emissies die ontstaan door de opwekking van elektriciteit die de organisatie gebruikt, zoals emissies door centrales die deze elektriciteit leveren.</p> <p>Scope 3 – Betreft overige indirecte emissies. Deze zijn een gevolg van de activiteiten van de organisatie maar komen voort uit bronnen die geen eigendom van de organisatie zelf zijn, noch beheerd worden door de organisatie. Voorbeelden zijn emissies voortkomende uit de productie van ingekochte materialen, de verwerking van het afval en het gebruik van het door het bedrijf aangeboden/verkochte werk, dienst of levering.</p>
SKAO	De afkorting voor de Stichting Klimaatvriendelijk Aanbesteden en Ondernemen. Deze stichting is verantwoordelijk voor alle zaken wat betreft de CO ₂ -prestatieladder, namelijk het gebruik, de doorontwikkeling, het beheer van het certificeringsschema en verbreding van deelnemende sectoren.
SMK	Een keurmerk voor groene energie. Door middel van Garanties van Oorsprong wordt aangetoond dat de stroom afkomstig is van duurzame energiebronnen.
Social Return	VolkerWessels verstaat onder Social Return elke inspanning die het vanuit haar bedrijfsvoering of vanuit het uitvoeren van projecten mogelijk maakt om mensen met een arbeidshandicap en/of afstand tot de arbeidsmarkt te laten participeren op de arbeidsmarkt.
Steenwol / glaswol	Beide waarschijnlijk het belangrijkste warmte-isolatiemateriaal voor gevels, vloeren, daken en binnenwanden in de bouw. Beide wolsoorten worden in eenzelfde container ingezameld door de afvalverwerker.
UTA medewerkers	Een persoon in dienst van een VolkerWessels-werkmaatschappij, met inbegrip van personen die zijn ingehuurd van een andere VolkerWessels-werkmaatschappij en van stagiaire (personen die werkervaring opdoen en/of opgeleid worden), die werkzaamheden uitvoert buiten de bouwplaats. UTA staat voor Uitvoerend Technisch Administratief.
VAG	De afkorting voor de Veiligheidsadviesgroep van VolkerWessels.
VCA	De afkorting voor Veiligheidschecklist Aannemers.
Veiligheid & Gezondheid	Heeft betrekking op het streven naar een veilige en gezonde werkplek en -omgeving voor medewerkers, onderaannemers en eenieder die te maken heeft met onze (bouw)activiteiten.
Verwerkingsmethode	De wijze waarop de afvalreststroom verwerkt wordt tot een nieuwe grondstof of energie.
Zand / Mineralen	Een reststroom die alleen van toepassing is binnen het (SITA) contract op basis van contractafspraken boven de 1000 ton en met toevoeging van een schonegrondverklaring. Anders wordt deze grondstof gezien als een handelsstroom en binnen de kaders van de huidige wet- en regelgeving 100% hergebruikt.
Ziekteverzuimpercentage	Geeft aan welk deel van de arbeidscapaciteit in een bepaalde periode wegens verzuim verloren is gegaan. Het is de meestgebruikte maat om het verzuim binnen een organisatie te typeren. VolkerWessels hanteert de definitie van het CBS in deze.
Ziekteverzuimpercentage ten gevolge van ongevallen	Het totaal aantal verzuimde kalenderdagen tgv ongeval / potentieel aantal beschikbare kalenderdagen x 100.

Colofon

VolkerWessels

Podium 9
3826 PA Amersfoort

Postbus 2767
3800 GJ Amersfoort

T +31 88 186 61 86
E informatie@volkerwessels.com
I www.volkerwessels.com

Samenstelling

VolkerWessels | Corporate Responsibility
C&F Report Amsterdam B.V.

Basisontwerp

C&F Report Amsterdam B.V.

Fotografie

Anke Bot (pagina 30)
Marnix Godschalk (pagina 51)
Carel Kramer
Vialis

Drukwerk

Drukkerij Mouthaan, Papendrecht

Dit jaarverslag is gedrukt op 250 grams Arctic Volume Highwhite FSC-Mixed 70% (omslag)
en 130 grams Arctic Volume Highwhite FSC-Mixed 70% (binnenwerk) papier.

- Er is een Engelse vertaling van dit duurzaamheidsverslag als pdf beschikbaar op <http://en.volkerwessels.com/>
An English translation of this report is available as a pdf at <http://en.volkerwessels.com/>
In case of textual contradictions, the Dutch version shall prevail.
- Het duurzaamheidsverslag is beschikbaar op www.volkerwessels.com/nl/corporate-responsibility

